

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 31 mars justerades.

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2016/17:177 till utrikesutskottet

Motioner

2016/17:3708 och 3709 till utrikesutskottet

§ 3 Svar på interpellation 2016/17:431 om jämställdhet i förorten

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Elisabeth Svantesson har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att svensk jämställdhet ska gälla alla flickor och kvinnor i Sverige, var i landet man än bor.

Regeringen tar allvarligt på uppgifter om att kvinnors möjligheter begränsas och att kvinnor rapporterar att de inte kan röra sig fritt i det offentliga rummet. Enligt rapportering i medier förhindras flickor och unga kvinnor från att röra sig fritt i vissa bostadsområden och till exempel från att lämna området utan en manlig släkting. Det är en kränkning av de utsattas personliga säkerhet och kroppsliga integritet att detta sker. Dessa problem har inte sällan en koppling till hedersnormer och hedersrelaterat förtryck, vilket drabbar i första hand flickor och kvinnor men även pojkar och män och särskilt hbtq-personer.

I regeringens budgetproposition för 2017 tydliggörs att det krävs bland annat ett jämställdhetsperspektiv för att lösa utmaningarna vad gäller segregation. Regeringen har hittills genomfört omfattande åtgärder som på sikt kan bidra till minskad segregation, såsom bidrag till kommunerna och andra satsningar för att stärka skola, vård, socialtjänst, polis, och till att minska arbetslösheten.

För att ytterligare stärka det långsiktiga och förebyggande arbetet för att angripa segregationsproblem beslutade regeringen den 23 mars 2017

Prot. 2016/17:98
21 april

Svar på
interpellationer

att ge en särskild utredare i uppdrag att förbereda en ny myndighet, Delegationen mot segregation. Myndigheten ska ha i uppgift att bidra till att lyfta socialt utsatta områden och bryta segregationsmekanismer strukturellt. Av direktiven framgår att jämställdhet genomgående ska beaktas i arbetet och att hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas. Delegationen är en del i ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Programmet sträcker sig över perioden 2017–2025.

Regeringen har också beslutat om en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Av strategin framgår att regeringen avser att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld, bland annat när det gäller förebyggande insatser riktade till unga män som lever i en hederskontext. I regeringens strategi betonas också behovet att fortsätta utveckla våldsförebyggande arbete med fokus på maskulinitetsnormer och ett återfallsförebyggande arbete. Dessutom har Socialstyrelsen getts i uppdrag att bland annat genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck samt att undersöka i vilken utsträckning utsatta personer har fått stöd och hjälp.

Därtill har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ett uppdrag att i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen Umo genomföra informationsinsatser om hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga i åldrarna 13–20 år kopplat till den nya målgruppsanpassade infosajten Youmo. Regeringen har även genomfört insatser för att stärka jämställdhetsperspektivet i samhällsinformation för asylsökande och personer som har beviljats uppehållstillstånd men bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden. I enlighet med förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare ska länsstyrelserna verka för att det finns insatser som främjar bland annat kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden. I detta arbete ska länsstyrelserna verka för att kvinnor och män kan delta i insatser på lika villkor och i samma utsträckning.

Regeringen har även beslutat om åtgärder för att motverka könssegrerad utbildning, bland annat genom uppdrag till Statens skolverk att utveckla arbetet med skolans värdegrund och att förtydliga skolans uppdrag att motverka traditionella könsmonster, att gestalta och förmedla värden som jämställdhet mellan kvinnor och män samt att aktivt och medvetet främja deras lika rätt och möjligheter.

Jag vill slutligen framhålla att det finns ett stort engagemang bland kvinnor och flickor i förorter och många aktiva i föreningar som redan i dag arbetar för att stärka kvinnors ställning. Det är viktigt att lyfta fram kvinnor i förorterna som är aktiva i dessa frågor och stödja deras arbete.

Mot bakgrund av de insatser som jag har nämnt här anser jag och regeringen att det är fortsatt viktigt att värna kvinnors och barns ställning och rättigheter i Sverige.

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Flykten från moralpolisen var namnet på ett avsnitt från *Kalla fakta* för några veckor sedan. Man skulle kunna tro, herr talman, att det skulle handla om människor som flydde från Saudiarabien, där vi vet att sedlig-

hetspoliser, moralpoliser, är vanligt förekommande. Men här var det någon som ville fly från en av Stockholms förorter, nämligen Hjulsta. Det var en kvinna, Marie, som hade flytt och flyttat från förorten på grund av att hon inte kunde leva det liv som hon ville. Det var en, vad jag förstår, vanlig kvinna som gick till jobbet varje dag, levde med hund, hade goda vänner, hade ett stort engagemang i området och ville göra nytta. Men hennes frihet inskränktes av män som inte tyckte att hennes livsstil passade in i Hjulsta.

Detta kom inte som någon nyhet för mig, herr talman. Det är något som vi har sett under lång tid, och jag hoppas att också regeringen har gjort det. Det är ju inte bara kvinnan Marie som berättar om detta.

Jag träffar kvinnor som berättar att de inte kan leva det liv de vill och att deras släktingar i hemländerna har ett friare och mer modernt liv där än vad man har i Sverige. Jag möter flickor som går hem direkt efter skolan, eftersom de aldrig får vara ute efter skoltid för sina föräldrar eller syskon. Det är pojkar som måste kontrollera sina systrar under skoltid så att flickorna inte pratar med andra pojkar på skolan. Två män som går hand i hand, ett gift par, kan i många svenska områden räkna med glåpord och till och med mer fysiska trakasserier.

Detta är i Sverige 2017. I Sverige 2017 upplever människor att man behöver fly moralpoliser.

Herr talman! Det här är inte regeringens fel, och det är inte därför jag har ställt interpellationen. Det är något som har vuxit fram i Sverige under lång tid, och det är många regeringar som gjort fel då de har gjort alldeles för lite. Men vi ser en situation som förvåras.

När jag läste svaret och när jag också hörde ministern – det var lite därför jag ställde interpellationen – den där dagen kommentera detta avsnitt blev jag bekymrad över om svaret till de här flickorna, till Marie och till männen som går hand i hand i de här områdena är en till myndighet med fokus på segregation, förutom den myndighet som presenterades nyligen, en jämställdhetsmyndighet. Ytterligare en myndighet, ytterligare en handlingsplan och ytterligare lite mer samordning behöver inte vara fel. Jag vill inte ta en debatt om myndigheten, men om det är svaret blir jag bekymrad. Vad är det som ministern vill säga till Marie, till flickorna som kontrolleras? Vad är det som ministern vill säga till sedlighetspoliserna i de här områdena, som blir fler och fler? Det blir allt fler områden vars människors liv begränsas. Om regeringens enda svar efter tre år är fler myndigheter, fler delegationer och fler samordnare har många fler än jag och de som bor i de här områdena anledning att vara bekymrade.

Därför tänker jag ge ministern en chans till att vara mer konkret. Jag hörde till exempel om samhällsinformation under asyltiden, som jag tror är jätteviktigt och som är något som vi moderater har drivit, bland annat under förhandlingarna 2015. Men mer måste göras här och nu för att människors frihet inte ska begränsas och för att människor aldrig ska behöva fly sedlighets- och moralpoliser i Sverige.

Anf. 3 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Elisabeth, för att du tar upp denna fråga igen, för den är verkligen viktig! Jag håller med om att man antingen inte har förstått eller också inte har gjort tillräckligt mycket för att möta utmaningarna. Även under de åtta år då du hade ansvaret gjordes för lite.

En otroligt viktig sak som jag vill säga till moralpoliserna och till kvinnor och män över huvud taget är att man i Sverige måste göra allt för att ha ett arbete och försörja sig själv. Det gäller alla, och alla myndigheter som träffar personer som finns i Sverige ska försöka hjälpa till så mycket de kan så att alla kan stå till arbetsmarknadens förfogande.

Det gläder mig därför att vi har den högsta sysselsättningsgraden på länge för både kvinnor och män, inte minst kvinnor som har utländsk bakgrund, även om det är alldeles för låga nivåer och det går för långsamt. Vi har därför skärpt uppdragen till myndigheter som träffar dessa kvinnor för att de ska göra allt för att skaffa en egen inkomst och ha ett arbete och på det sättet bryta segregationen. Förstås gäller detta även män som har tagit på sig någon sorts roll där de begränsar livsutrymmet för kvinnor. Jämställdhet i Sverige ska gälla alla.

Det gläder mig också att jag åter får tillfälle att tala om vad regeringen gör. I interpellationen sägs att förslaget att kartlägga förekomsten av hedersrelaterat våld är för dåligt eller för svagt. Det är ett förslag som kvinnor och flickor i organisationer har framfört till mig flera gånger medan jag tog fram den nationella strategin om våld mot kvinnor. De vill verkligen ha detta. De vill veta hur det ser ut på riktigt, för de senaste uppgifterna är från 2009 – allt för att kunna vidta ännu mer träffsäkra åtgärder. Det är inte ett larvigt förslag, utan det är ett förslag som verkligen behövs.

Under tiden kartlägger och utreder vi också trossamfund och huruvida rätt organisationer får bidrag från staten. Det är också ett förslag som organisationerna har framfört vid många tillfällen. Uppenbarligen arbetar myndigheterna utifrån det vi har sett i medierna de senaste dagarna.

Vad vi gör ytterligare berättar jag gärna, för det är ganska mycket. Förra veckan lanserades infosajten Youmo, som vänder sig till nyanlända och ensamkommande och som tar upp sexuella och reproduktiva rättigheter och skyldigheter samt jämställdhet. Jag tror mycket på denna sajt, som införs med ett rätt ambitiöst program för att se till att detta kommer ut till HVB-hem, skolor, sfi, idrottsföreningar och vad det nu kan vara. Såvitt jag kan bedöma är många relevanta aktörer inblandade. Jag kommer att följa detta noggrant, för jag tror att man kanske behöver följa upp och förstärka ännu mer.

Till det vi gör ytterligare hör ett stort program som handlar om våldpreventiva insatser och som har en särskild inriktning på hedersfrågor.

Det finns uppdrag till en mängd myndigheter. Vi har en särskild utredning som samlar ihop metoder som man vet fungerar för att kunna förstärka dem och blåsa upp dem till nationell nivå och gå ifrån det projektbaserade.

Vi genomför en granskning av skolans sex- och samlevnadsundervisning för att förstärka den när det handlar om jämställdhet.

Vi vidtar en rad åtgärder när det handlar om insatser för att behandla män som redan har använt våld mot kvinnor och flickor, inklusive i hederskontext.

Vi ser över barnäktenskap och om hedern ska vara grund för straffskärpning.

Vi har ett uppdrag till polisen att de ska utveckla sina metoder för att förebygga våld också i en hederskontext.

Detta är några av de åtgärder som vi har satt igång.

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag vill bara lägga något till rätta. Jag tycker absolut inte att det är larvigt med kartläggning. Det är otroligt väsentligt. Mitt fokus i interpellationen låg på ett av ministrarnas svar efter *Kalla Fakta* – att det ska kartläggas. Men jag menar att väldigt mycket kan göras här och nu. Detta pågår just nu.

Den svenska tjejen Marie bodde i Hjulsta. Det bor många svenskar och utrikes födda där, men det är rätt oväsentligt var man är född. De går till jobbet varje dag och lever sitt liv som de vill men känner inte att de kan göra det. De kanske inte är hjälpta av en kartläggning av hedersvåld lite längre fram. Det behövs också, men min poäng är att det behövs insatser nu.

Det behövs till exempel fler poliser i flera av dessa områden så att människor kan känna trygghet. När små flickor och pojkar går till skolan på morgonen ska de inte vara oroliga för en skjutning på deras lekplats därför att två gäng håller på att ta kål på varandra på grund av narkotikahandel, till exempel.

Nu kan man göra en hel del. Det behövs poliser. Det behövs stöd, absolut. Mycket av det som ministern nämnde är bra och rätt, men återigen kommer vi tillbaka till den långa raden av kartläggningar, handlingsplaner och samverkan. Det behöver inte vara fel, som jag sa i mitt första inlägg, men det behövs också saker här och nu.

Det är viktigt att vi som politiker på alla nivåer – lokalt och nationellt, i opposition och i regeringsställning – ryter ifrån och att vi träffar butiksgämare, tjejer som Marie och de pojkar, flickor, kvinnor och män som upplever detta och att vi visar att vi är på deras sida. Det tror jag är otroligt väsentligt.

Arbete är självfallet en viktig del för att det ska fungera bättre, men jag vill ändå ha det sagt: Arbete är inte allt. Många jobbar i dessa områden och gör rätt för sig varje dag men upplever inte att de kan leva det liv som de vill. Vi har kvinnor i dessa områden i Stockholm, Örebro, Eskilstuna, Malmö och överallt som isoleras i sina hem och som inte ens får gå till sfi och än mindre till ett jobb. Här finns mycket kvar att göra.

Vi i Moderaterna har som mål att minska klyftan mellan utrikes och inrikes födda. Den är större i Sverige än i många andra länder. Sysselsättningsgraden bland dem som har invandrat hit är betydligt lägre än i andra länder. Det är just bland kvinnorna som störst potential och möjligheter finns. Fler kvinnor som är födda i ett annat land behöver komma i arbete.

Eftersom ministern också är socialminister ska jag ge några konkreta tips. Jag tycker att det skulle vara fantastiskt bra om man införde fler hembesök hos dem som har försörjningsstöd. Detta har man gjort i vissa kommuner. Där är man väldigt noga med att göra hembesök hos familjer som har försörjningsstöd för att se om det är en situation där kvinnor isoleras och inte är aktiva, så som de bör vara.

Många kommuner låter försörjningsstödet gå till kvinnan eller till båda, så att det delas upp. I dag rapporterade *Ekot* om detta. Varför ska det alltid gå till mannen? Det är något slags norm i Sverige. Vare sig man är svensk eller inte går det till mannen i familjen.

Detta är två konkreta, enkla exempel på vad man kan göra nu för att komma åt och möta dessa kvinnor.

21 april

Svar på
interpellationer

Det är centralt att vässa samhällsinformationen. Vi vill se ett prov för nyanlända – detta är också något man kan göra snart. Alla deltar inte i samhällsinformationen i dag. Det ska vara mycket skarpare och vassare och större fokus på kvinnors rättigheter och hbtq-frågor. Låt människor göra ett prov när de har gått igenom undervisningen!

Detta är några konkreta exempel på vad man kan införa utan tre års delegationer, samordnare och handlingsplaner. Gör det nu! Det behövdes redan i går.

Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Vi kan och ska inte acceptera förtryck av unga flickor, kvinnor och unga män någonstans i Sverige. Jag tror att många har sett detta förtryck och att vi alla reagerar lika starkt när vi ser att ojämställdheten tillåts breda ut sig.

Fadime Sahindal var i Sveriges riksdag och berättade om det hedersförtryck hon var utsatt för. Fadime blev senare mördad av sin släkting. Frågan är inte alltså inte ny. Den tidigare riksdagsledamoten Nalin Pekgul har också pekat på dessa frågor och varit väldigt aktiv i förorten när det gäller detta förtryck.

Under åtta års tid har skillnaderna i levnadsvillkor ökat i Sverige, vilket naturligtvis späder på möjligheten för människor att skylla på samhället och säga att det beror på att vi lever i ett ojämlikt land. Det skapar en grund för parallellsamhällen när man är arbetslös.

Vi har religiösa friskolor i dag som förstärker en ojämställd syn på kvinnor och män. Min fråga, inte till statsrådet utan till Elisabeth Svantesson, är om Moderaterna är beredda att göra något åt de religiösa friskolorna. Vi ser i dag barn som går i såväl förskola och grundskola som gymnasium i religiösa friskolor. Då pratar jag om både kristna och muslimska friskolor där man förstärker ojämställdheten och en patriarkal syn på kvinnor och män som inte hör hemma i vårt moderna samhälle.

Jag tror också att det är mycket viktigt med lagföring och närvaro i dessa områden från polisen. Det skapar möjligheter att se och beivra brott som pågår.

Om man inte får utbildning i Sverige när man kommer hit tror jag att man är mycket naken om man inte känner till sina rättigheter. Därför är det så viktigt med vuxenutbildning, som regeringen satsar på i budgeten, så att de som aldrig har fått gå i skolan ska få möjlighet till utbildning. Och man ska få samhällsutbildning från första stund när man kommer hit. I dag ges det också möjlighet till svenskundervisning under asyltiden, vilken naturligtvis är lika viktigt för både kvinnor och män.

Min fråga är: Är Elisabeth Svantesson och Moderaterna beredda att stänga religiösa friskolor som förstärker en ojämställd syn på kvinnor och män?

Anf. 6 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! När det gäller jämställdhet i Sverige och att flytta fram positionerna i hela landet måste vi göra två saker samtidigt. Vi måste fortsätta med ett generellt jämställdhetsarbete. Det gäller att ihållande arbeta för att både kvinnor och män ska kunna försörja sig själva och finnas till arbetsmarknadens förfogande, att man utbildar sig till det man vill och att man också får betalt för den utbildning som man har genomgått och känner

sig motiverad att bidra till samhället och får ett jobb så att man kan bestämma över sitt eget liv. Det gäller för alla.

Vi har utmaningar på jämställdhetsområdet i hela Sverige för hela befolkningen. Som jag ser det har vi en helt oacceptabel syn på kvinnors förvärvsarbete i Sverige i stort, där kvinnors förvärvsarbete generellt sett värderas lägre än mäns. Det tycker jag är en mycket stor fråga, till exempel.

Vi står inför ett riksdagsval så småningom. Vad har vi för metoder för att se till att kvinnors andel är lika stor som mäns andel på valbara platser? Hur diskuterar vi det? Det gör vi faktiskt inte alls just nu. Vi tar för givet att detta kommer att lösa sig av sig självt.

Jag tror att vi måste arbeta mycket mer medvetet med jämställdhetsfrågor i hela samhället. Samtidigt måste vi ha specifika insatser för specifika problem och områden. Därför tror jag att vi måste vara helt på det klara med vad hedersrelaterat våld och förtryck betyder och innebär för dem som utsätts för det, och vilka konsekvenser tänkandet om kvinnors underlägsenhet och mäns överlägsenhet får för kvinnor.

Jag är mycket upprörd över att det ganska radikala arbete som har skett på FN-nivå under de senaste 20–25 åren inte har följts upp av regeringar i världen med finansiering och stöd för att införa sådana bra saker som det har tagits beslut om på FN-nivå. Hade man gjort det, hade man haft en debatt om det och hade man haft medialt intresse för det hade betydligt färre kvinnor anlänt till Sverige och hamnat i dessa situationer.

Nu är läget som det är här i Sverige, och då måste vi bemöta det. Jag tror att vi måste göra specifika insatser. Därför har jag redan räknat upp en lista på många saker som vi gör.

Det är riktigt att vi också måste stärka samarbetet mellan myndigheter. Jag var häromdagen i Skäggetorp i Linköping och besökte en skola som har bra resultat utifrån Skolinspektionens studier av skolan. 95 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Man har förstås ett mycket aktivt arbete med pedagogik, men man har också ett samarbete med socialtjänst och polis när det behövs. Man har en mycket god kunskap om eleverna och vad de behöver, och man utgår från deras behov. Vi måste göra sådant. Det finns ingen väg runt det. Det är mycket bra.

Socialtjänsten har en mängd uppdrag när det gäller jämställdhet. Det är också mitt ansvarsområde. Jag tror att man kan förstärka ännu mer när det gäller just försörjningsstöd och synen på personer och familjer som kommer och behöver stöd i utsatta situationer. Min regering tycker att man ska ha försörjningsstöd i lägen när man behöver det. Men naturligtvis ska man inte bedöma kvinnors arbetsinsats olika beroende på om de har utländsk bakgrund eller inte. Man ska se vuxna kvinnor som potentiella personer på arbetsmarknaden. Jag vill verkligen undersöka att socialtjänsten arbetar på ett sådant sätt. Att man sedan betalar försörjningsstöd till kvinnor liksom till män tycker jag är en självklarhet. Självklart är det så man ska arbeta, och det gör man också på många håll i Sverige.

Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Mina sista två minuters talartid tänker jag inte ägna så mycket åt Eva-Lena Jansson. Jag kan bara konstatera att skolan ska vara konfessionsfri. Dåliga skolor som inte lever upp till läroplan och så vidare ska inte finnas, oavsett om de är konfessionella, kommunala eller drivs i

någon annan form. Det som vi såg i inledningen till det inslag som har tagits upp här, där flickor och pojkar delas upp på en buss, ska inte ske någonstans i någon skola i någon del av Sverige. Det måste vi motverka. Det är alldeles självklart.

Jag tackar för den här debatten, som jag tror att vi kommer att behöva fortsätta föra. Jag tror nämligen att det finns väldigt mycket kvar att göra. I varje debatt som jag har med nuvarande statsråd påminner de ofta om de åtta åren. Det får de gärna fortsätta att göra om de vill. Jag tror att väljarna – människor som bor i Hjulsta, Vivalla och så vidare – är mycket intresserade av vad den regering som nu har ansvar gör.

Jag satt ett år i regeringen och såg till att Arbetsförmedlingen fick en förstärkt instruktion att jobba mer jämställt. Jag kunde absolut ha hunnit med mer på det området. Jag hade inte ansvar för integrationsfrågorna då utan för arbetsmarknadsfrågorna.

Men nu är det Åsa Regnér som är jämställdhetsminister och socialminister, och nu har hon ganska många verktyg som hon kan jobba med. Jag skulle vilja se att det görs mer just i fråga om försörjningsstödet, och jag är glad över att ministern öppnar för det, eftersom det är ett sätt att komma åt kvinnor som isoleras. Det är också ett sätt att komma in i familjer och se hur det är ställt. Men det finns mycket mer att göra.

Den kvinna som flydde från sedlighets- och moralpolisen kommer inte att bli hjälpt av det. Hon har ett jobb att gå till. Människor som bor i dessa områden och som är under detta tryck, särskilt kvinnor vars livsutrymme begränsas, behöver också ett stöd från oss både i ord och i handling. I hennes fall handlar det om stöd från polisen. En konkret polisiär närvaro behöver också finnas i dessa områden, så att ingen människas – ingen kvinna, ingen man, ingen flicka, ingen pojke – livsutrymme ska begränsas. De ska inte utsättas för denna typ av brott från så kallade sedlighetspolisier.

Anf. 8 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! I många frågor som vi diskuterar just nu här har Elisabeth Svantesson och jag faktiskt liknande uppfattningar, och det är bra. Men när det gäller konfessionella skolor, det vill säga religiösa friskolor, tycker jag inte att de ska finnas över huvud taget. Jag tycker inte att vi ska ha religiösa huvudmän. Det som vi såg i detta inslag är att de religiösa skolorna faktiskt förstärker en ojämsställd bild av kvinnor och män.

Om man som barn får lära sig att man som kvinna är mindre värd och att ens egen roll är att man ska vara hemma och ta hand om barn och inte vara ute på arbetsmarknaden kommer man också att skapa den bilden av sig själv.

Jag tror att det är jätteviktigt att vi faktiskt har diskussioner om det fria skolvalet och om vad dessa religiösa friskolor bidrar till när det gäller att öka ojämsställdheten i vissa områden. Jag tror också att det är viktigt att diskutera hur utbildning kan förstärka kvinnors möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden och vara självständiga och därmed inte heller vara beroende av en man.

Som jag sa tidigare tror jag att det behövs en ökad polisiär närvaro i dessa områden, så att man beivrar brott, ser att detta pågår och kommer till rätta med det.

Men framför allt handlar det om att se till att dessa unga män förstår sin roll i samhället. Det handlar inte bara om att hjälpa kvinnor och flickor

att se sina rättigheter. Det handlar också om att männen ska bli jämställda och inte vara de som tar på sig rollen att leva ett extra liv åt sin syster eller åt sin fru. Det handlar om att de ska ta ansvar för sitt liv och sina handlingar och inte äga någon annan person.

Prot. 2016/17:98

21 april

Svar på
interpellationer

Anf. 9 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar för debatten. Som jag sa tidigare håller jag med om att man ska rikta insatser till män och pojkar. Det tror jag är helt avgörande. Därför är det faktiskt inriktningen på den nationella strategin om våld mot kvinnor. Men det gäller jämställdhetsarbete över huvud taget.

Vad behöver kvinnor, oavsett bakgrund, som bor i dessa områden eller i andra områden? Det behövs fler poliser. Därför har regeringen aviserat att vi också förstärker polisen på olika sätt, och det är förstås en bra insats. Ansvarig minister kommer att debattera här senare i dag.

Dock finns det länder som har massor med poliser och ändå inte är bra på jämställdhet. Det är inte det enda som behövs, utan man behöver ett samhälle som genomsyras av tanken om kvinnors och mäns lika värde och där alla myndigheter har med sig det i ryggraden. Det går inte att göra bara en sak, utan man måste ha en stark övertygelse om jämställdhet.

Det vi ofta har genomlevt, tycker jag, är förlöjligande, förminskande och hånande när det tas fram metoder som handlar om jämställdhet. Inte sällan är det kvinnorörelsen som kommer med förslag, och så tycker man att det är fånigt och larvigt med genusinsatser i förskolor och skolor, i forskning eller vad det nu är. Jag är helt övertygad om att det finns oerhört mycket vi kan göra med de metoder som lyckligtvis finns i Sverige och som vi har finansierat gemensamt. Framför allt kan vi gå från projektform till mer av nationella insatser för att stärka våra myndigheter över huvud taget.

När jag träffar myndigheter som deltar i programmet om jämställdhetsintegrering ser jag att de i dag har ett, skulle jag vilja säga, mycket moget sätt att se på jämställdhet, vilket man inte hade när vi började jobba med detta för 20 år sedan. Vi måste göra allt detta samtidigt, för det är det – och att ta konkreta beslut – som skapar jämställdhet i ett samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2016/17:407 om åtgärder mot subversiv kriminell verksamhet

Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Min ödmjukhet förbjuder mig att fråga om det finns icke subversiv kriminell verksamhet. Det kan vi dock utveckla någon annan gång.

Jeff Ahl har frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder för att återställa ordningen i utsatta områden.

Att det finns problem i vissa bostadsområden är inte en ny fråga för regeringen, och en rad åtgärder har vidtagits för att förbättra situationen i dessa områden. Förra året presenterade regeringen ett långsiktigt reformprogram för att minska segregationen i landet. Utsatta bostadsområden ska

lyftas genom fler arbetstillfällen, bättre skola, minskad bostadssegregation och ökat stöd till civilsamhället. Vi satsar också på åtgärder inom mitt ansvarsområde – att bekämpa brottsligheten och öka tryggheten.

Regeringen ser över straffen för attacker mot blåljuspersonal och utreder hur snabbare lagföring kan åstadkommas genom exempelvis jourdomstolar. Myndigheter som arbetar mot organiserad brottslighet har fått ökade möjligheter att utbyta information, och tolv myndigheter har fått i uppdrag att ytterligare utveckla sitt gemensamma arbete mot organiserad brottslighet med ett särskilt fokus på utsatta områden.

Regeringens insatser mot organiserad brottslighet har hittills resulterat i att ett trettio-tal bestämmelser har ändrats. Bland annat har försök, förberedelse och stämpling till grovt och synnerligen grovt vapenbrott kriminaliserats. Ledare för kriminella nätverk kan nu ställas inför rätta för att de inte har förhindrat allvarliga brott som de har kännedom om, och möjligheten att förverka brottsvinster har utökats.

Det har redan nu skett en resursförstärkning i de lokalpolisområden som behöver det bäst. Enligt Polismyndighetens årsredovisning har samtliga nio lokalpolisområden med särskilt utsatta områden en förstärkt polisresurs jämfört med 2015.

Regeringen har alltså genomfört en rad åtgärder för att skapa goda levnadsvillkor och ett tryggare samhälle för alla, oavsett var man bor. Det här arbetet fortsätter med oförminskad intensitet.

Anf. 11 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Det är oacceptabelt med de attentat som utförs mot polisstationer runt om i vårt land. Det är oacceptabelt att fyrverkeripjäser skjuts in i vanliga medborgares hem. Det är oacceptabelt att näringsidkare blir utsatta för kontinuerlig utpressning. Det är oacceptabelt att journalister, brevbärare med flera inte kan utföra sina arbeten i utanförskapsområdena.

Det är oacceptabelt att handgranater kastas in i vanliga medborgares hem. Det är oacceptabelt att handgranater kastas mot polisens fordon. Det är oacceptabelt att barn dör därför att man från politiskt håll inte bidrar med de resurser och verktyg som krävs för att upprätthålla ordningen. Det är oacceptabelt att kriminella element genomför fordonskontroller. Och det är definitivt oacceptabelt att kriminella element bedriver egen rättskipning i vissa utanförskapsområden i vårt land, herr talman.

Herr talman! Detta är subversiv kriminell verksamhet. Samhällsomsörtande verksamhet ska bemötas med alla tillgängliga medel från svenska myndigheter.

Lördagen den 18 februari var en polisman tvungen att öppna verkanseld under ett upplopp i Rinkeby. Inrikesministerns arrogans lyste igenom ganska tydligt när han, för att upprätthålla den felaktiga bilden att det inte finns några långtgående problem i Sverige, påstod att det var ”lite stökigt” i Rinkeby – där alltså en polisman varit tvungen att skjuta verkanseld. Jag undrar hur utrikesministern tänker när han yttrar sig på ett sådant uppseendeväckande sätt. Jag förstår inte det.

Polisen konstaterar att man saknar personal för att på ett uthålligt sätt kunna bekämpa de kriminella elementen i vårt samhälle. Vad måste då regeringen göra?

För det första måste man ändra lagarna så att polisen kan ta hjälp av militären för att upprätthålla ordningen vid extraordinära situationer. Det

kan till exempel vara vid storskaliga kravaller, för att hjälpa till vid skott mot brandkår och ambulans – vilket vi vet är ett problem – eller för att hjälpa till att bevaka polisbilar så att polisen slipper åka in med dubbelpatruller vid vissa ingripanden.

Dessutom är många kriminella nätverk beväpnade med militär utrustning. Handgranater har ju redan kastats mot polisen, och risken att de någon gång i framtiden kommer att användas mer extensivt är tyvärr alltmer sannolik. De kriminella bör då veta att det finns tillgång, och snabb sådan, till ett våldskapital de aldrig någonsin kommer att kunna matcha. Det är bara Försvarsmakten som har den typen av våldskapital på bredden, herr talman. Detta ska självklart vara en temporär lösning fram till dess att ordningsmakten själv klarar av att hantera situationen fullt ut.

För det andra behövs lagar som medger brottsprovokation och utökade möjligheter till buggning, avlyssning, infiltration med mera. Polisen måste helt enkelt få fler och effektivare metoder för att kunna bekämpa dessa subversiva kriminella element.

För det tredje – och detta är det absolut viktigaste – måste vi få en ny polisledning i det här landet, en ledning som tar problemet på allvar och har inställningen att våldsmonopolet måste upprätthållas till varje pris. Polisen finns inte till för sig själv utan för att försvara samhällets laglydiga medborgare mot dem som har ställt sig utanför lagen och begår övergrepp mot de laglydiga medborgarna. Polisen måste därför sluta vara defensiv. Den ska lösa sina uppgifter, och för det krävs ett tydligt och resolut ledarskap.

Jag har därför några följdfrågor till inrikesministern. Förstår inrikesministern att våldsmonopolet är en grundförutsättning för rättsstatens funktion? Hur ska lagarna upprätthållas om våldsmonopolet sätts ur spel? Och förstår inrikesministern att det behövs konkreta och resoluta åtgärder här och nu? Problemen har nämligen fortsatt att eskalera och kommer att fortsätta att eskalera. Det måste till resoluta åtgärder här och nu.

Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! För det första är jag inrikesminister och inte utrikesminister. Det kan vara bra att förtydliga detta i protokollet.

För det andra har jag inte uttryckt mig på det sätt som Jeff Ahl ger uttryck för när det gäller händelsen han tar upp. Det är helt falskt.

För det tredje har vi en enkel ordning i Sverige och i egentligen alla andra rättsstater: Polis upprätthåller ordningen i fredstid, och militär upprätthåller ordningen i höjd beredskap eller krigstillstånd. Regeringen har ingen anledning att ändra på den ordningen, och jag tror inte att någon annan rättsstat i världen heller har det.

I motsats till Jeff Ahls pojkrumsfantasier om att sätta in militär har regeringen vidtagit konkreta åtgärder. Det finns nu 300 fler poliser i de utsatta områdena än för bara ett år sedan. Vi satsar mer pengar på polisen än någonsin tidigare, och det finns fler polisanställda än någonsin tidigare. Hade Jeff Ahl lämnat nätets mer ljusskygga delar och rest runt i de bostadsområden han talar om hade han också kunnat se att det har skett en positiv förändring i flera av dem.

Förändringen har dock inte skett på grund av att man har skickat in stridsvagnar eller specialförband utan på grund av att polis har varit när-

varande i området. Kriminella har gripits och lagförts. Människor har också satts i arbete och utbildning – någonting som sannolikt hade varit omöjligt om Sverigedemokraternas ekonomiska politik varit rådande. Ni har ju betydande skattesänkningar för de rika som alternativ, Jeff Ahl.

Anf. 13 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Inrikesministerns arrogans fortsätter, i vanlig ordning.

Det är ju så att det finns andra länder som tar hjälp av militären vid extraordinära situationer. Att inrikesministern står och hittar på får stå för honom.

Inrikesministern har en vokabulär som jag starkt ifrågasätter. ”Stök” betyder på inrikesministerns svenska kravaller. ”Utmaningar” är subversiv kriminell verksamhet. ”Strulputtar”, vilket inrikesministern också har använt, är grovt kriminella.

Anders Ygeman! Det är dags för dig att skärpa dig. Du ska föreställa statsman, men tyvärr gör du inte det. Du visar dig precis som den politiker du är: fullkomligt handlingsförlamad. Dessutom står du och ljuger.

Du pratar om att jag ska lämna de mörkare delarna av sociala medier eller internet – jag vet inte riktigt vad du menar med detta.

Men det är så här, Anders Ygeman: Jag pratar med dem som arbetar med de här frågorna. Jag har till exempel fått veta av en centralt placerad poliskälla att det just nu står och väger men att det som vanligt från polisens högsta ledning mörkas och att locket läggs på. Detta är den polisedning som Anders Ygeman försvarar vid varje givet tillfälle, trots det totala misslyckande som vi ser.

Jag har även pratat med vanliga poliser som bekräftar precis det som jag står här och berättar: att det i vissa delar är helt ohållbart och att det fortsätter att eskalera.

Det går att se en positiv utveckling i enskilda fall här och där, men man måste se till helheten, Anders Ygeman. Man kan inte se enskilda skeenden här eller där som något positivt när helheten bara blir värre.

Du pratar om att polisen gör gripanden. Men under upploppet den 18 februari greps ingen, Anders Ygeman. Ingen greps vid det tillfället!

För ett och ett halvt år sedan stod vi här och hade samma debatt. Vet du vad du lovade mig då, Anders Ygeman? Du lovade att det skulle bli bättre. Men det har inte blivit ett dugg bättre. Skjutningarna skjuter i höjden. Kaoset tilltar. Vanliga poliser fortsätter att lämna sina arbeten och hänvisar till hur dåliga arbetsförutsättningar de har. Utöver detta får jag av diverse poliser reda på hur illa ställt det är. Men ändå står inrikesministern och fortsätter att ljuga inför hela svenska folket.

Dessutom, herr talman, undrar jag om inrikesministern någonsin under sin yrkesutövning läser rapporter som kommer från polisen. Eller sitter han och fantiserar och skriver ihop egna floskler för att försvara en politik som är fullkomligt misslyckad?

Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jeff Ahl oroar sig över mitt språkbruk. Kanske borde Jeff Ahl fundera lite över sitt eget språkbruk.

Jeff Ahl oroar sig över min verklighetsbild och verklighetsbeskrivning. Kanske borde Jeff Ahl oro sig lite över sin egen verklighetsbild och sin egen verklighetsbeskrivning.

Kanske är påstådda samtal med polismän en lite sämre grund att stå på än fakta. Jag tror att Jeff Ahl skulle göra alla en tjänst om han höll sig till fakta och saker som går att verifiera i stället för till sin egen hörsägen.

Vi kan konstatera att medan Jeff Ahl säger att allting har blivit värre – som han ju själv sa – minskar det dödliga våldet i samhället. Misshandel i samhället minskar. Men det är Jeff Ahl inte intresserad av att berätta om, för han är fokuserad på något helt annat.

Om Jeff Ahl hade läst Dagens Nyheters redovisning av utvecklingen i socialt utsatta områden skulle han ha sett att utvecklingen i många fall har vänt.

Om Jeff Ahl hade besökt Biskopsgården, där polisen gör storartade insatser och där poliserna har blivit fler, hade han sett samma sak. Han hade sett kriminella som hamnar bakom lås och bom. Han hade sett medborgare som tar ansvar.

Tänk om Jeff Ahl hade varit i Hammarkullen när polisen gjorde tillslag i källarförråden och ledde ut kriminella och de boende i Hammarkullen applåderade på balkongerna. Vilken slutsats hade Jeff Ahl dragit av det?

Om Jeff Ahl åtminstone hade lyckats läsa en tidningsartikel om de händelser i Rinkeby som han gör till hela grunden för sin interpellation hade han sett att det var just ett gripande som var upptakten till kravallerna, som jag tror att vi kan kalla det, i Rinkeby.

Om han hade läst någon av dessa tidningsartiklar hade han också sett att det citat som han tillskriver mig handlade om någonting helt annat. Men det passar inte in i Jeff Ahls världsbild, för enligt Jeff Ahls världsbild är allting – allting – på väg åt fel håll, och det är någon annans fel.

Att Jeff Ahls budget skulle innebära mindre pengar till att sätta människor i arbete, mindre pengar till att sätta människor i utbildning och mindre satsningar på de utsatta områdena struntar Jeff Ahl i.

Vi har stora utmaningar. Vi vidtar väldigt kraftfulla åtgärder. Bara innevarande år satsar vi 700 miljoner extra på polisen, och vi ska ha över 10 000 fler polisanställda under de kommande åren.

Vi har en politik för att möta de utmaningar som Sverige står inför. Jeff Ahl har bara rykten och svartmålning.

Anf. 15 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Jag uppmanar inrikesministern en gång till: Läs rapporterna! Prata med de poliser som inte heter Dan Eliasson och ideligen ljuger för svenska folket och mörkar det som sker.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill ta ansvar. Vi vill försvara de människor som försöker få sina liv att gå ihop i dessa utanförskapsområden. Vi vägrar politisk handlingsförlamning. Våldsmonopolet är en grundförutsättning för rättsstatens funktion och ska därför upprätthållas.

Vårt uppdrag som politiker är inte att dalta med grovt kriminella, vilket tidigare regeringar har gett grund för. Vårt uppdrag är i stället att försvara rättsstaten. Då måste en realistisk politik råda, och då måste vi ha modiga politiker som är beredda att ta sitt ansvar för att skydda de laglydiga medborgarna till varje pris.

Polisen måste få en utökad verktygslåda, vilket inrikesministern ofta upprepar men aldrig har någon politik för. Moderaterna och Socialdemokraterna fortsätter apatiskt att se på medan utvecklingen eskalerar alltmer.

Prot. 2016/17:98
21 april

Svar på
interpellationer

Därför vänder jag mig slutligen till alla svenskar runt om i Sverige: Inser ni att dessa problem i allt större utsträckning kryper utanför utanförskapsområdena? Det har de redan gjort till viss del, men de kommer att göra det ännu mer. En dag är det er son eller dotter som kommer att råka mycket illa ut.

Det är ert val om ni vill att situationen ska fortsätta att eskalera eller om den ska lösas. Det är upp till er om vi ska göra Sverige till ett tryggt land igen. 2018 är det ert val om vi även i fortsättningen ska ha en gravt inkompetent regering eller en regering som tar tag i problemen och som ser till att skydda er och era barn från det vi ser.

Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Om det inte hade varit så tragiskt hade det kunnat vara stor humor. Det parti vars rättspolitiska talesperson är föremål för förundersökning och misstänkt för misshandel står och ondgör sig över stämningen i landet. Det parti som har den mest kriminella riksdagsgruppen av alla partier står och oroar sig för brottslighet.

Ni har lite att titta på för egen del. Titta i er egen riksdagsgrupp! Där finns det till och med ledande företrädare som är dömda för misshandel av polis – samma polis som ni säger er vilja värna.

Jeff Ahl! Jag har varit i alla – alla – de socialt utsatta områdena och träffat poliser där. Jag är uppvuxen i Hagsätra, söder om Stockholm, som inte är ett särskilt utsatt område men ändå ett utsatt område.

Det finns ingenting i Hagsätra eller i Rinkeby som går att lösa med stridsvagnar, som Jeff Ahl vill ge uttryck för. Däremot finns det utanförskap, sociala problem, arbetslöshet och en betydande brottslighet.

Brottsligheten möter vi med fler poliser på gator och torg, en ny polisstation i Rinkeby och hundratals fler poliser i de socialt utsatta områdena. Men utanförskapet möter vi genom att sätta människor i arbete, genom att sätta människor i utbildning och genom att ställa krav. Där är Sverigedemokraterna svaret skyldiga, för ert enda svar är att stänga gränserna, inte att sätta människor i arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2016/17:435 om polisavhopp och rekrytering

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Roger Haddad har frågat mig om jag är beredd att verka för en lönesatsning på polisen, till exempel i enlighet med det förslag Liberalerna har presenterat på 4 000 kronor extra i månaden. Roger Haddad har också frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att locka tillbaka de utbildade poliser som slutat inom myndigheten till förmån för en annan arbetsgivare utanför Polismyndigheten och Säpo. Dessutom har Roger Haddad frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att Sverige inom fem till sju år ska kunna komma upp i 25 000 poliser.

Det är av stor vikt att Polismyndigheten är en arbetsplats dit människor söker sig och vill stanna. För att göra polisyrket än mer attraktivt arbetar Polismyndigheten, tillsammans med de fackliga organisationerna, långsiktigt med frågor rörande organisationskultur, ledarskap och medarbetarskap. Inom ramen för detta arbete diskuteras även frågor som rör karriärmöjligheter inom myndigheten.

I enlighet med principerna för den statliga arbetsgivarpolitiken och med hänsyn till de mål och ekonomiska ramar som riksdag och regering fastställer för verksamheten ska arbetsmarknadens parter fortsätta det långsiktiga arbetet med viktiga frågor kring arbetsvillkor och lönebildning, som de ansvarar för enligt den svenska arbetsmarknadsmodellen, utan inblandning av regeringen.

När det gäller de poliser som valt att avsluta sin anställning hos Polismyndigheten är det en fråga främst för arbetsgivaren. Jag vet att Polismyndigheten arbetar med att kontakta personer som slutat för att ge dem möjlighet att berätta om orsakerna till beslutet och även ge dem möjlighet att återvända till yrket. Det ser jag som en bra möjlighet för Polismyndigheten att inhämta viktig information till det fortsatta arbetet med frågorna om organisationskultur, ledarskap och medarbetarskap.

Utöver de 2 miljarder kronor i tillskott till Polismyndigheten som aviserades i budgetpropositionen för 2017 föreslår regeringen i kommande vårandringsbudget en ökning av Polismyndighetens anslag för innevarande år med 700 miljoner kronor. Därutöver ser regeringen behov av att verksamheten vid Polismyndigheten fortsätter att stärkas. Regeringen avser därför att återkomma till frågan i budgetpropositionen för 2018.

Det är bra att Socialdemokraterna och Liberalerna är överens om att Sverige behöver fler poliser.

Anf. 18 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Först vill jag tacka inrikesminister Anders Ygeman för svaret på min interpellation. Den inlämnades före påsk, den 5 april, utifrån den diskussion vi har haft och fört i över ett år om situationen i utsatta områden och särskilt utsatta områden men också den kritiska situationen, minst sagt, inom Polismyndigheten. Före jul hade vi från Liberalerna också en debatt med statsrådet med särskilt fokus på polisutbildningen, som också har sina problem med rekrytering.

Ytterst handlar det om att säkra kompetensförsörjningen inom svensk polis. Det gäller både utredarkapaciteten och uniformerad polis som kan vara ute på gator och torg och komma närmare medborgarna.

Statskontoret visade i sin rapport att det trots omorganisationen fortfarande finns förbättringspotential när det gäller att komma ned till lokala polisområden och komma ut närmare medborgarna. Vi får tyvärr indikationer om att man på vissa håll har kommit längre från medborgarna, bort från yttre tjänst till inre tjänst och in i polishuset.

Parallellt med det här, herr talman, finns det problem med avhopp inom polisyrket. Vissa säger att det var 400–500 poliser som slutade förra året. Samlat, om man räknar in förtidspensioner och dem som har gått i pension definitivt, är man uppe i över 900 personer. Men låt mig hålla mig till de 300–400 som ändå hade kunnat vara kvar i polisyrket men gav upp, till exempel på grund av brister i arbetsmiljö eller karriärmöjligheter, som

statsrådet pekade på i sitt interpellationssvar, men även på grund av löneutvecklingen.

Bakgrunden till den här interpellationen var att Liberalerna nu gör en ytterligare satsning utöver de 50 miljoner som vi presenterade redan i höstas för att höja lönerna för poliser i yttre tjänst. Man kan tycka att 50 miljoner inte är några pengar, men det ska jämföras med att regeringen i sin budget till Polismyndigheten i höstas lade 100 extra miljoner totalt, varav 25 miljoner till arbetet mot så kallad cabotageverksamhet. Utöver den satsning som vi gjorde på fler poliser och fler utredare påbörjade vi från Liberalerna en satsning på lönerna för poliser i yttre tjänst. Det är ett viktigt budskap som jag vill skicka ut till svensk polis att när det gäller vår polispolitik vill vi få ut fler poliser i yttre tjänst. Det är en jättestor utmaning.

Det som bekymrar oss mest just nu är avhoppet från polisyrket och att polisutbildningen inte kan fylla sina platser. Vid årsskiftet hade vi en nettoförlust på 186 poliser. Det är alltså fler poliser som lämnar polisyrket, lämnar sitt viktiga uppdrag i demokratins tjänst, till förmån för andra uppgifter, bland annat på grund av lönen.

Innan det är dags för inrikesminister Anders Ygeman att få ordet igen vill jag säga att jag inte anser att jag riktigt har fått svar på mina frågor. Är regeringen beredd att satsa exempelvis 4 000 kronor extra per polis för att höja polislönerna?

Regeringen anför i sitt svar här att lönerna är upp till arbetsgivarens parter och att regeringen inte ska blanda sig i. Men jag tittade noga på en annan presskonferens i går som Skolkommissionen hade med tre statsråd från samma regering som Ygeman ingår i, och de pratade mycket om lönesatsningar på initiativ av regeringen.

Anf. 19 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag utnyttjar möjligheten att komplettera Roger Haddads interpellation, eftersom den berör ett ämne som jag har motionerat om. Det gäller möjligheten att på något sätt använda pensionerade poliser, och då tänker jag särskilt på glesbygden. I dag kan man ibland få vänta i flera timmar, eller så har polisen inte ens möjlighet att skicka någon.

En möjligtvis kostnadseffektiv lösning att få medborgarna att känna att polisen oftare har chans att komma kunde vara att poliser som har gått i pension frivilligt skulle kunna erbjuda sig att svara på ett journalnummer och stå till tjänst i ärenden som annars kanske inte skulle hinnas med. De skulle till och med kunna gå in temporärt som vikarier så att ordinarie utredningar och liknande inte blir liggande vid frånvaro. Att vara ett komplement och kunna svara på medborgarnas behov även som pensionerad polis skulle också kunna ha fördelen att man överför erfarenheter mellan generationer och kan lära av varandra. Det finns alltså flera fördelar med detta.

Om vi är överens om – och det är alla partier, verkar det som – att det behövs fler poliser finns det en resurs här som möjligtvis skulle kunna bidra. Jag kräver inte att statsrådet i dag tar ställning i frågan, men jag ser gärna att han erbjuder sig att titta på möjligheten. Kan pensionerade poliser bidra, särskilt i glesbygden, till att korta svarstider, erbjuda medborgarna lite mer service till en rimlig kostnad och få kunskapsöverföring över generationsgränser? Utryckningstiden kan också bli väsentligt kortare, och det kan också bli billigare, om en polis som är i närheten kan svara i stället

för att man skickar ut någon som är flera timmar bort. Det kan alltså till och med vara miljöeffektivt.

Prot. 2016/17:98
21 april

Svar på
interpellationer

Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Tack till både Roger Haddad och Carl Schlyter! Jag ska försöka svara på de frågor som ställdes.

Jag tycker att båda de här debattinläggen visar på komplexiteten i lönesättning och varför politiker nog ändå ska hålla sig undan den.

Polisen har det absolut mest generösa och bästa pensionsavtalet på kanske hela den svenska arbetsmarknaden och absolut på den statliga arbetsmarknaden. Det beror på att polisfacket har drivit att i stället för att få löneutveckling ska man kunna gå i pension vid 61 års ålder. Det är betydligt tidigare än för andra grupper på arbetsmarknaden. Det är en prioritering som polisen har gjort för att man tycker att det är viktigt i och med den arbetsmiljö och de arbetsvillkor som man har. Man hade kunnat ta ut det i högre lön i stället men har valt att inte göra det.

Mitt korta svar på Carl Schlyters fråga är ja. Det är klart att vi ska kunna använda personer som är 62 år gamla och vill jobba som polis, inte som något slags glesbygdstäckning utan som vanliga och riktiga poliser.

Låt mig också säga att den längsta mediantiden för prio 1-larm i glesbygd i dag är 13 minuter. Den hittar vi i Norrland. Den kortaste mediantiden hittar vi i Stockholm, och den är strax under 10 minuter. Det är alltså spannet på prio 1-larm i landet. Det är inte så att det inte kommer någon till dem som är längst bort. Det finns naturligtvis de som befinner sig mycket långt från en polispatrull i ett speciellt läge där situationen ser anorlunda ut, men generellt sett har vi ganska bra responstider på de viktigaste larmen.

Till Roger Haddad måste jag först rikta min tacksamhet för att han tog upp de här frågeställningarna. Vi har i princip identifierat samma frågeställningar, och jag tror att det är viktigt att vi kan gå vidare och förbättra dem.

Som jag sa till Carl Schlyter tror jag inte på statlig lönebildning. Däremot tror jag att vi under de närmaste åren kommer att behöva tillföra betydande ekonomiska resurser till polisen. De 700 miljoner vi skjuter till innevarande år är bara en början. Till det ska läggas de effektiviseringar av polisen som måste göras. Man måste hämta hem vinsterna av reformen. Om man klarar det finns det också betydande utrymme för att förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor för polisen.

Det får dock inte bli på det sättet att det skjuts till stora resurser men att man sedan inte får ut effektivitetsvinsterna. Även om jag ska plussa den tidigare moderatledda regeringen för att de tillförde stora resurser till polisen ökade inte effektiviteten. När vi nu gör ännu större ökningar till polisen måste vi därför se till att vara duktiga på att få ut effektiviteten.

Det är riktigt att det finns några tomma platser på Polishögskolan. Men det beror på att vi fördubblade antalet platser. Det är fler unga människor som läser till polis nu än på många år. Vi behöver göra betydande rekryteringsinsatser. Vi behöver öppna nya polishögskolor, i Malmö, Göteborg och Borås, eventuellt på någon annan ort. Och vi behöver betydligt bättre former för distansutbildning.

Vi har ändrat intagningsystemet så att man nu vet var man kommer att få tjänstgöra. Jag tror att det kommer att leda till att betydligt fler kommer att välja att studera till polis.

Vi måste också bredda rekryteringsgrunden för att bli polis. Jag tror att Roger Haddad håller med mig om det. Även om det finns 8 000 sökande till 800 platser är det fortfarande en för liten grupp svenskar som känner att polisyrket skulle kunna vara någonting för dem. Där har vi en gemensam uppgift.

Jag tror att lönen är viktig. Jag tror att arbetsvillkoren är viktiga. Men jag tror också att det är viktigt att vi nu börjar tala väl om svensk polis. Jag tror att det leder till att många skulle vilja vara en del av den kår som gjorde så hjältediga insatser när Sverige drabbades av den fruktansvärda händelsen.

Anf. 21 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Att bara utöka antalet platser på polisutbildningen löser inte situationen. Vi måste prata kvalitet och leverans och inte kvantitet och nya polishögskolor, när vi är i en situation då vi inte ens kan fylla de befintliga platserna.

Även om vi fortfarande har ett söktryck på motsvarande 8 000 sökande är det en halvering på fem år, från 16 000 till 8 000 sökande, varav 6 000 är behöriga. Ändå lyckas vi inte fylla platserna.

Vi i Liberalerna motsätter oss slopade begåvningsstester eller behörighetskrav etcetera. Det måste finnas andra moment i antagningsprocessen som kan leda till att vi kan få in fler på de befintliga platserna.

Vi är för att bredda polisutbildningen. Jag satt själv med i Rikspolisstyrelsen och stoppade då beslut om att ta bort kvoten från folkhögskolorna. Man kan nämligen precis den vägen, utöver de traditionella vägarna, få en chans att söka sig till polisyrket. Det är positivt att den finns kvar, och vi ska göra mer.

Men regeringen och statsrådet besvarar ändå inte frågan om lön. Jag har alltid varit skolpolitiker i mitt parti, fram till nyligen. Vi satsar på lärarlöner. Det gör vi lokalt, och vi vill göra det nationellt. Men även regeringen har visat att man vill göra nationella lönesatsningar på läraryrket – Sveriges viktigaste yrke.

Nu är vi i samma situation när det gäller en annan viktig samhällsaktör och samhällsfunktion, nämligen svensk polis. Vi ser avhopp. Platserna fylls inte. Det handlar inte minst om hur vi ska stoppa flykten från polisyrket – kärnan i interpellationen. Hur ska vi behålla de poliser, tjejer och killar, som aktivt har sökt sig till det här fina och viktiga yrket?

Jag menar att det inte bara gäller pensionerade poliser. Jag håller med Carl Schlyter om att man kan få tillbaka fler i yrket, men inte bara som i Malmö där man tar in pensionerade experter på mordutredningar. Vi ska absolut dammsuga och få in dem i organisationen igen. Det som smärtar mig mest är dock att unga, nyutexaminerade poliser tjänstgör i ett eller två år och sedan lämnar yrket. Det kan också vara på det sättet att man utbildar sig till polis men ändå väljer att gå till en annan arbetsgivare.

Det är signaler. Det är inget nytt. Vi hade en liknande debatt för exakt ett år sedan. Vi började med skriftliga prov. Sedan har vi haft ett antal debatter i kammaren om just polisavhoppet.

Jag tycker inte att regeringen har gjort tillräckligt mycket. Jag vill fortfarande ha svar på den konkreta frågan om lönesatsning. Det är en mycket viktig och central komponent för att vända situationen inom svensk polis.

Regeringen svarar på min interpellation att myndigheten nu ringer runt och frågar poliser om de vill komma tillbaka. Det kan vara på gång. Men det finns ett bekymmer. Det handlar återigen om budget.

Jag var i Halland några veckor före Anders Ygeman och träffade poliser i Kungsbacka och i Varberg. Där finns det faktiskt poliser som vill komma tillbaka, men det finns ingen budget för det. Det har jag hört också i min region, i Västmanland. Det finns naturligtvis exempel där man vill rekrytera och har pengar – Södertälje exempelvis – men de har inga sökande.

Det finns mycket mer att göra för att behålla och utveckla poliser i yrket.

Anf. 22 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag håller med statsrådet om att det är lämpligt att en sådan reform inte bara gäller glesbygd om man genomför den – självklart. Jag tror däremot att det är viktigt att vi är överens om att man kan hjälpa till även vid prio 2-larm. Till och med ett tätbefolkat område som Roslagen hade så sent som 2014 en genomsnittlig responstid på 51 minuter. Då kunde det vara bra om polisen kan hjälpa till genom att åka ut på fler prio 2-larm, dessutom inom rimlig tid.

Jag skulle inte lägga mig i lönesättningen. Det är vanlig förhandling som gäller där.

Men jag skulle önska att statsrådet tittar på ett avtal, på om det är lämpligt att sådana poliser skulle vara obeväpnade eller beväpnade och på vilka andra villkor och krav man skulle kunna ställa. Om vi kan hitta en bra form i fråga om möjligheter och förutsägbara villkor för de pensionerade poliser som frivilligt vill bidra efter sin pensionsålder tror jag att vi skulle kunna hjälpa till att minska bristen på färdigutbildade poliser. De pensionerade poliserna skulle kunna sättas in som extra resurser.

Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag har absolut inga problem med det, Carl Schlyter. Jag tycker att Roger Haddad gav uttryck för hur pensionerade poliser i Malmö kommit tillbaka och gjort stora insatser i mordutredningar där. Det är ett lysande exempel.

Jag vänder mig dock emot att kalla Roslagen för tätbefolkat. Det är faktiskt en glesbygd, även om det ligger i en storstadsregion, med många öar och långa avstånd. Men i övrigt är jag beredd att gå Carl Schlyter till mötes.

Roger Haddad frågar om lön. Jag tror att det finns poliser som är missnöjda med sina löner. Samtidigt finns det många poliser som har väldigt bra löner. Skälet till att jag vill satsa pengar på polisen och låta arbetsgivaren stå för löneförhandlingarna är att lön är ganska komplicerat. Rätt poliser ska ha rätt lön. För det tror jag att polisen är betydligt bättre skickad än politiker.

Det är lätt att prata om att höja löner. Men om vi får en politisk lönebildning kommer vi också att få politiker som vill sänka lönerna. Det finns

ett antal företrädare här i riksdagen som faktiskt vill göra det. Jag tror inte på den formen av lönebildning.

Roger Haddad säger att vi måste tänka på kvalitet och inte kvantitet när vi väljer poliser. Jag tror att vi måste ha både kvalitet och kvantitet. Det är en kvalitet i sig att ha många arbetskamrater och veta att man får stöd och backup i svåra situationer.

Låt mig ställa två frågor tillbaka till Roger Haddad! Är Liberalerna beredda att diskutera den högskoleutbildning som polisfacket kräver? Då får vi en kvalitetssäkrad utbildning och kan höja kvaliteten på polisutbildningen som därmed också ger högskolepoäng, vilket kan leda till att fler kan rekryteras till polisutbildningen.

Min andra fråga gäller hur han ställer sig till de krav som finns från en del politiska partier i den forna alliansregeringen på att ha en väldigt kort utbildningsperiod för poliser, det som polisfacket kallar för B-poliser. Utbildningen för att bli polis skulle vara på ett halvår eller ett år. Hur ställer sig Roger Haddad till det kravet, när han säger att vi ska prioritera kvalitet och inte kvantitet? Det skulle vara intressant att få veta det.

Jag vänder mig emot bilden av att det är en flykt från polisen. Vi kan diskutera om antalet poliser som lämnar är stort eller litet. Antalet är större än tidigare inom polisen. Men det är väsentligt lägre än på svensk arbetsmarknad i övrigt eller på den statliga arbetsmarknaden. Det är låga tal på personalomsättningen.

Jag tror att det, när arbetsmarknaden utvecklas, kommer att bli naturligt att fler poliser väljer att prova andra yrken. Men jag tror också att många av dem kommer att komma tillbaka till polisen och se fördelarna med det.

Anf. 24 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Det framkom inga yrkanden i Polisutbildningsutredningen från några partier om att förkorta utbildningen. Det kan ha kommit senare, men det är ingenting som vi står bakom.

På två av tre lärosäten får redan polisstudenter som genomgår polisutbildningen motsvarande 80 högskolepoäng. Jag hoppas att dessa akademiska poäng är kompatibla, jämförbara, med högskolelagens krav.

Det vi motsätter oss är att man förlänger polisutbildningen och teoretiserar den ytterligare. Det finns också ett krav från riksdagens majoritet som innebär att om man ska utveckla polisutbildningen vill vi se fler praktiska moment. Det är huvudsakligen en yrkesutbildning, ett hantverk, där man ska klara av allt tuffare situationer ute i samhället.

Jag läser i inrikesministerns skriftliga svar att han inte är för en ordning där riksdag eller regering säger att lönerna för polisen ska höjas. Men det är uppenbart att det är tillåtet att på Utbildningsdepartementet och på socialdemokratiska och miljöpartistiska presskonferenser säga att det är viktigt att höja lärarnas löner. Ni måste ändå ha *en* linje i den här frågan. Antingen kan man göra det, eller också kan man inte göra det.

Med min bakgrund som lokalpolitiker och som riksdagsledamot vet jag ändå så pass mycket att om vi inte skapar budgetutrymme och inte säger att vi vill öka lärarnas löner eller karriärmöjligheter, då blir det inte så. Det räcker inte bara med att anvisa 700 extra miljoner som regeringen nu har presenterat. Dessa pengar kommer i första hand att gå till att täcka de kostnader som uppstod i höstas när rikspolischefen anställde fler civila.

Tack för debatten!

Anf. 25 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag har svårt att följa med i Roger Haddads avslutande argumentation. Om det skulle krävas speciella budgetanslag för löneökningar och inga andra skulle få några löneökningar, då skulle det betyda att Liberalerna inte ville att sjuksköterskor, undersköterskor eller läkare skulle få några lönehöjningar. Så tror jag inte att det är. Jag tror att Liberalerna tycker att detta är hårt arbetande grupper som förtjänar en bra och hög lön. Det är precis på samma sätt inom polisen. Lönerna ska sättas vid förhandlingar mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Jag tycker att poliser förtjänar en bra lön för det hårda arbete som de utför. Vi ska se till att skjuta till rejäla resurser för att utveckla svensk polis under tiden framöver.

Diskussionen om utbildning får föras vidare. Jag är lyhörd för de synpunkter som Roger Haddad och övriga i Alliansen för fram. Jag kan tycka att det i sammanhanget är lite problematiskt att det endast är på två orter i Sverige där de som deltar i polisutbildning får en sorts akademiska poäng. Om man deltar i polisutbildningen på den tredje orten får man inte det. Det är en ordning som vi borde fundera på. Det borde vara en mer likvärd ordning för alla utbildningsorter. Vi vill också utvidga Polishögskolan med två nya orter, så därför är det angeläget att få en ökad likformighet.

Om det behövs mer praktiska moment eller mer praktik inom ramen för dagens utbildningstid går också att diskutera. Det är inte bara ett praktiskt yrke, utan det finns också en betydande komplexitet i andra delar av yrket. Det ingår en mycket större del av it i polisyrket, mycket mera hat och hot på nätet. Det är angeläget att polisen också på det området kan förkovra sig i takt med tiden och utreda de brotten.

Vi skulle kunna komma framåt i de politiska samtalen här, och jag vill passa på att tacka Roger Haddad och Carl Schlyter för den här interpellationsdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:416 om självkörande bilar

Anf. 26 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jessica Rosencrantz har frågat mig om jag avser att påbörja anpassningen av vår vägstruktur till självkörande fordon samt påbörja underlättande arbete för testverksamhet eller om jag tänker invänta slutredovisningen av Utredningen om självkörande fordon på väg.

Regeringen har höga ambitioner när det gäller innovationer och försöksverksamhet inom hela transportområdet. I infrastrukturpropositionen för 2018–2029 betonade regeringen att vid planering och genomförande av infrastrukturåtgärder behöver det tas höjd för hur ny teknik påverkar och ställer krav på transportsystemet. Det gäller exempelvis förändringar i kapacitetsutnyttjande i samband med fler uppkopplade och samverkande fordon, men också hur fordonsinnehavet och därmed hur behovet av ytor för parkering påverkas.

Digitaliseringens möjligheter att effektivisera, kvalitetssäkra och erbjuda alternativ till resande och transporter behöver tas till vara. Uppkopplad och automatiserad körning kan bli ett av flera verktyg för att skapa

hållbara transporter. Detta kräver ett brett systemperspektiv som bland annat inkluderar elektrifiering. Särskilt gäller det utvecklingen av kollektiva och delade transporter. Det måste därför finnas goda möjligheter att testa ny teknik och nya tillämpningar.

Trafikverket har i uppdrag att redovisa ett förslag till den kommande nationella trafiklagsövergripande planen för transportsystemet. Trafikverket ska bland annat beskriva hur förslaget tar hänsyn till digitaliseringens möjligheter och krav på ett övergripande plan, samt hur verket beaktar digitalisering, inbegripet samverkan med bredbandsutbyggande aktörer i respektive del av planen.

Regeringen beslutade i går om en förordning om försöksverksamhet med självkörande fordon. Syftet är att förtydliga och förbättra möjligheterna att genomföra försöksverksamhet på ett säkert sätt. Den som vill starta en försöksverksamhet med självkörande fordon får enligt förordningen söka tillstånd hos Transportstyrelsen. För att få bedriva försöksverksamhet med självkörande fordon krävs bland annat att trafiksäkerheten kan säkerställas under försöket och att det finns en fysisk förare i eller utanför fordonet. Förordningen träder i kraft den 1 juli 2017. Den fortsatta utredningen om anpassning av det regelverket för att möjliggöra en implementering av uppkopplade och automatiserade fordon kommer att lämna sitt slutbetänkande i november i år.

Sverige medverkar aktivt i de internationella forum där utvecklingen och regleringen av uppkopplad och automatiserad körning diskuteras. Regeringens inriktning är att främja en säker utveckling av denna teknik. De hinder som kan finnas i de internationella regelverken och konventionerna på området måste undanröjas. Inom EU tillhör Sverige de länder som är mest aktiva i arbetet för en utveckling av tillåtande regler, rekommendationer och möjligheter, under förutsättning att trafik- och datasäkerhet kan säkerställas. Inom EU finns flera viktiga pågående arbetsgrupperingar om dataöverföring, personlig integritet, säkerhetsfrågor, fordonsregler, miljö- och klimatreglering, infrastruktur med mera.

Det är alltså fråga om en rad viktiga processer som pågår parallellt. Några av de internationella processerna måste vi få en gemensam lösning på medan annat kan göras och görs nationellt redan nu. Tillsammans och genom att byta erfarenheter kan vi skapa bra förutsättningar för framtidens transportsystem.

Anf. 27 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Utvecklingen mot självkörande bilar går väldigt fort. Det som för några år sedan betraktades som science fiction är nu verklighet. De flesta forskare och experter är överens om att tekniken finns, men att det är politiken och regelverken som släpar efter.

För över ett år sedan presenterade regeringens egen utredare ett förslag om hur vi skulle kunna få en testverksamhet för självkörande fordon på plats. Ändå har det tagit regeringen ett helt år att komma fram med ett förslag om detta första steg.

Den kan inte understrykas nog, herr talman, vilken osäkerhet det skapar för aktörer som funderar på i vilket land man ska välja att investera och satsa sin försöksverksamhet.

Det är inte bara här i Sverige som vi vill ha investeringar i ny teknik och innovation. Runt om i Europa och i hela världen kämpar man för att ligga i framkant och vara på tårna inför denna nya teknik.

Herr talman! Det är bra att regeringen nu till sist agerar för att få en testverksamhet på plats. Jag ska inte säga att det är tack vare den här interpellationen, men jag kan bara konstatera att det lönar sig att ligga på, eftersom regeringen fattade beslut i går.

Nu går jag över till nästa steg i den här viktiga frågan. På DN Debatt skrev regeringens egen utredare i höstas att regeringen inte har råd att vänta på att utredningen ska komma. Stat och kommun ligger efter redan i dag, och det finns mycket att göra redan nu, påpekar han.

Det kan handla om hur vi planerar för bostadsbyggande och infrastruktur. Den nya infrastrukturen kanske ska finnas i 100 år. När vi bygger den i dag måste vi redan från början tänka på de självkörande fordonen. För, herr talman, självkörande bilar kan helt radikalisera hur vi bygger våra stadsdelar och vilka ytor vi reserverar för parkeringar i ett läge där den självkörande bilen faktiskt kan åka och parkera sig själv. Vi kanske blir fler som kan dela på samma bil, eftersom den ju är självkörande och kan ägna sig åt andra medan vi själva exempelvis är på jobbet.

Jag välkomnar regeringens första steg, men min fråga är: Hur tänker sig regeringen nästa steg? Regeringens egen utredare säger att regeringen inte har råd att vänta utan måste agera här och nu för att bereda vägen för den nya tekniken. Hur agerar regeringen för nästa steg? Kommer vi till exempel att i den nya nationella planen se några inslag som innehåller tankar och idéer om hur vi här och nu kan bereda plats för de självkörande bilarna?

Anf. 28 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är alldeles riktigt, som Jessica Rosencrantz säger, att den tekniska utvecklingen går väldigt fort och regelverken har svårt att hänga med i samma takt. Man kan vara kritisk mot att regeringen har tagit ett år på sig, men då ska man vara medveten om att Sverige är först i världen med en lagstiftning på detta område. De flesta länder ligger långt efter.

Sverige har dessutom en väldigt aktiv och påverkande roll såväl i EU som i det arbete som pågår inom olika FN-organ. En stor del av vägtrafiken styrs av EU och internationella regelverk, och det innebär att vi delvis måste anpassa vår takt efter dem. Vi kan inte ha en lagstiftning i Sverige som tydligt bryter mot till exempel Genèvekonventionen eller andra konventioner. Därför är detta arbete oerhört viktigt.

En annan aspekt handlar om att det naturligtvis är viktigt att de system som nu tas fram och som den tekniska utvecklingen tillåter fungerar ihop. Man kan inte utveckla ett system för självkörande, automatiserad körning i ett EU-land som över huvud taget inte är kompatibelt med något som utvecklas i ett annat EU-land. Även av detta skäl finns goda argument för att utvecklingen ska ske i samverkan.

Regeringen sitter inte bara och väntar. Det pågår tvärtom ett väldigt aktivt arbete i frågan. Det gäller dels på internationell nivå, dels med de skrivningar vi har i infrastrukturpropositionen och i de direktiv som Trafikverket har fått inför sitt arbete med att ta fram åtgärdsplaneringen. Där står det tydligt att man i planeringsarbetet ska ta höjd för de möjligheter som digitaliseringen och annan teknisk utveckling innebär.

Det pågår också många spännande större och mindre projekt och utvecklingsarbeten. Jag nämner naturligtvis alltid Drive Me, som är en oerhört spännande testverksamhet i Göteborg. Det pågår även en hel del inom ramen för forskningen i det samverkansprogram som regeringen har tagit initiativ till och som heter Nästa generations resor och transporter. Där är självkörande fordon ett av de projekt som har identifierats.

Sammantaget kan sägas att även om man tycker att det går långsamt är Sverige snabbast, och det ska vi fortsätta vara. Detta kommer naturligtvis också att handla om att på ett positivt sätt positionera sig. Vi måste ge vår oerhört viktiga fordonsindustri förutsättningar att ligga i framkant. Det handlar dessutom om att bjuda in fordonstillverkare och andra från andra länder som kan använda Sverige som testsajt. För Sverige ligger även långt framme när det gäller att vara öppen för ny teknik, och vi ligger långt framme med teknisk utveckling och kan erbjuda testverksamhet och testmöjligheter.

Jag tycker nog att vi i denna fråga har mer att vara stolta över, och mer att förvalta på ett gott sätt, än att skämmas för.

Anf. 29 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Det gläder mig att statsrådet uppvisar en tydlig ambition att vilja bejaka de självkörande bilarna. Jag skulle dock möjligen vilja varna henne för att vara alltför säker på sin sak om att Sverige alltid ligger främst i ledet. Så sent som i går talade jag med en aktör inom transportbranschen som sa att flera andra länder kanske inte har tagit fram nya regelverk men att man i de länderna med befintliga regelverk kan utöva betydligt enklare testverksamhet än vad som går att göra i Sverige i dag.

Det är bra om vi får regelverk på plats, men vi får heller inte dra ut på det i all oändlighet så att vi tappar våra möjligheter. Det duger heller inte att alltid hänvisa till EU. Jag har hört statsrådet göra så beträffande drönpolitiken och en mängd andra områden. Det är bra att synkronisera med EU, men det får inte innebära att Sverige rullar tummarna under tiden.

Herr talman! Tillåt mig ändå att konstatera att hos oppositionen finns en viss oro över regeringens vägpolitik, som vägkörande bilar ju också kan kopplas till. Jag talar inte bara om kilometerskatt och höjd bränsleskatt och dieselskatt, vilka är det mest uppenbara beviset på en vägfientlig politik. Ofta har jag häpnat över att regeringen bromsar goda reformer som kan utveckla vägtrafiken.

När vi har krävt en fortsatt strategi för utbyggnad av elvägar har regeringen sagt att vi först ska utvärdera och ta det lugnt. Man vill heller inte lägga fram riktiga reformer för tyngre lastbilar vilka skulle möjliggöra effektivare lastbilstransporter. Nu ser vi att det även tar sin tid på området självkörande bilar.

Det är möjligt att det är det andra regeringspartiet som bromsar. Jag vet att om jag exempelvis ställer frågan till min miljöpartistiska kollega och ordföranden i trafikutskottet Karin Svensson Smith skulle hon snabbt svara att det främsta beviset på ny teknik i regeringens transportpolitik är höghastighetståg. Och det handlar om höghastighetståg för 230 miljarder, vilka regeringen inte alls har några problem att föra fram. Det ska gärna gå fort också. De självkörande bilarna ser vi dock inte samma entusiasm för.

Herr talman! Det är alltså möjligt att det handlar om det andra regeringspartiet, snarare än Socialdemokraterna. Men detta fastnar trots allt i den interna samordningen i Regeringskansliet, vilket är väldigt beklagligt.

Låt mig upprepa min fråga. Statsrådet är inne på att vi ska ha med digitalisering i den nya nationella transportplanen. Inbegrips de självkörande bilarna när statsrådet talar om digitalisering? Hur ser statsrådet på den DN Debatt-artikel som regeringens utredare själv skrev? I den konstaterade han följande: ”Det är därför med viss förvåning jag har konstaterat att förberedelser och planering för en högre automatiseringsgrad i vägtrafiken i stat och kommun än så länge är mycket begränsad. Det finns mycket som går att göra utan hinder av pågående utredningsarbete.”

Därefter radar han upp ett antal olika exempel: behov att kartlägga lämpliga sträckor och stråk för självkörande fordon, kommunalt stadsplaneringsarbete, parkeringspolitik och framkomlighetsstrategier. Man måste tänka in bilen som självkörande i en nära framtid. Vi talar ändå om en transportplan som sträcker sig över tolv år, vilket är ganska lång tid. Om vi inte agerar fort riskerar tekniken att slå politiken, herr talman.

Anf. 30 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja, för den idé som Jessica Rosencrantz har om att regeringen inte är engagerad när det gäller självkörande fordon och utveckling av sådan teknik stämmer helt enkelt inte med verkligheten. Som jag nämnde är vi tvärtom oerhört aktiva på internationella arenor, inom EU och här hemma i Sverige för att understödja den nya tekniken och skapa förutsättningar för testverksamhet.

Nästa transportplan kommer inte förrän våren 2018. Att kritisera den ter sig lite märkligt. Det är mycket möjligt att Jessica Rosencrantz kommer att göra det våren 2018, men att göra det nu känns lite för tidigt. Det står tydligt uttryckt i både propositionstexten och direktiven till Trafikverket att man ska ta höjd för den nya tekniken. Självklart inbegriper det också självkörande fordon.

De flesta stadsbyggnadsprojekt av större karaktär tar naturligtvis också in hur framtida transportlösningar ser ut. Det handlar om både elektrifiering och annan typ av logistik än vi kanske är vana vid i dag. Och det handlar självklart också om självkörande fordon, fler bilpooler och mindre eget ägande. Allt detta är en naturlig del av att utveckla nya stadsmiljöer, bostadsområden och för all del även stadskärnor, i den mån det är aktuellt.

Detta kräver stor samverkan. Man kan självfallet säga att man alltid ska springa väldigt fort, men det är bra om det också blir rätt. Även om tekniken finns och inte längre är science fiction utan science fact befinner den sig än så länge i utveckling, och vi vet inte riktigt vilka krav den kommer att ställa på exempelvis väginfrastrukturen.

Det är ju inte alldeles givet att den teknik vi har i dag är exakt den teknik som kommer att vara aktuell om tio år. Det är svårigheten i det här. Utvecklingen går väldigt fort, och det är mycket svårt att fullt ut förutse vilka krav den tekniska utvecklingen kommer att ställa på samhällsfunktioner i övrigt. Det gäller allt från regelverk, ansvarsfrågor – som naturligtvis är viktiga att reda ut – personlig integritet och kameraövervakning till rent fysisk planering. Alla de här frågorna står väldigt högt på regeringens dagordning, och de står inte still där, utan vi arbetar oerhört aktivt med dem på olika sätt.

Jag vill åter lyfta fram samverkansprogrammen. I ett av de projekten har man fokus på just självkörande elektrifierade fordon och mobilitets-tjänster kopplade till detta. Det finns ju också andra delar i det här som samverkar med automatiserad körning. Det handlar om att mobilitet kanske kommer att innebära helt andra saker inom en ganska snar framtid än vad det kanske har gjort hittills. Det innebär också att affärsmodeller påverkas. Vi står på randen till en revolution inom det här området, som är oerhört spännande men som kräver handlingskraft och även lite eftertanke.

Anf. 31 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag kritiserar inte en nationell plan som inte finns, utan ställer frågan vad som kommer att ingå i den kommande nationella planen. Om det är så att statsrådet kan trygga mig med att det kommer att finnas med delar om digitalisering och självkörande fordon är det väldigt bra. Då kan vi vara överens om att det är rätt väg att gå.

Det jag är orolig för, herr talman, är att om man fortsätter i den här takten, det vill säga om regeringens utredare Bjelfvenstam presenterar sin slutredovisning 2017 och regeringen ytterligare en gång ska ta ett år på sig innan den lägger fram konkreta förslag, är vi kanske till och med inne på nästa regering när förslagen kommer. Förhoppningsvis är det i och för sig en alliansregering, och då kan vi agera, men, herr talman, det är beklagligt om det ska ta sådan tid. Jag har full respekt för att det är komplexa frågor och att man inte ska skynda iväg i all hast, men det innebär också att det är väldigt viktigt att redan nu börja tänka i de här banorna. Det är uppenbart att kommuner, regioner och stat fortfarande behandlar självkörande bilar som science fiction och inte science fact, och det är bekymmersamt, herr talman.

Syftet med den här interpellationsdebatten är helt enkelt att säkerställa att regeringen är på tårna. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi bejaka de flera olika pågående revolutionerna på vägsidan. Självkörande bilar är ett exempel. I går var jag på en stor konferens. Tyvärr tror jag inte att någon från Socialdemokraterna var där, men flera andra politiska företrädare var det. Vi diskuterade hur delningsekonomin kan utvecklas i Sverige med mer av bilpooler och liberaliserade regelverk kring våra olika transport-tjänster. Det är rätt väg att gå, och det måste vi bejaka. När vi pratar om tolvåriga nationella transportplaner som det ska tas beslut om våren 2018 måste vi tänka in ny teknik redan där.

Jag ser fram emot kommande diskussioner, debatter och snara förslag från regeringen. Vi verkar vara överens om ambitionen.

Anf. 32 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan försäkra Jessica Rosencrantz om att detta är ett område som jag och regeringen arbetar väldigt intensivt med, oavsett om det ställs interpellationer om det eller inte. Vi ser enorma möjligheter med den här nya tekniken när det gäller trafiksäkerhet, effektivare utnyttjande av transportinfrastrukturen, möjligheter att skapa mer människovänliga stadskärnor och så vidare.

Det innebär inte att det är riskfritt eller att det inte finns några problem, så att man bara kan tuta och köra. Vi behöver också väga in alla de aspekter

av osäkerheter och hot som följer med. Därför är det viktigt att vi gör ett gediget arbete och att de förslag vi lägger fram är väl förankrade.

Jag tror också att det finns en viss skepsis hos allmänheten. Vi måste säkerställa att den här utvecklingen får en bred acceptans. Därför är det viktigt att möjliggöra testverksamhet, så att man kan se att den här tekniken fungerar, hur den interagerar med vanlig förarstyrd trafik, hur förare och fordon interagerar, vilka hinder som finns i infrastrukturen och vilka möjligheter som finns med uppkopplade fordon.

I det här försöket handlar det ju mer om fordon som så att säga läser av sin omgivning, men i framtiden kan man också tänka sig fordon som blir styrda nästan som en masterplan. Vilka krav ställer det på cybersäkerhet och så vidare?

Det här är en fråga som vi arbetar intensivt med. Vi ser enorma möjligheter. Men vi måste också agera på så sätt att det vi gör blir rätt och får en bred folklig acceptans.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:421 om regeringens konsumentpolitiska inriktning

Anf. 33 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jessika Roswall har frågat mig om det är min uppfattning att Konsumentverket ska ha i uppdrag att påverka människors val av vad man ska konsumera för sina egna pengar.

Sverige har höga ambitioner på många områden med betydelse för en hållbar utveckling. Vi har åtagit oss att vara ett föregångsland i arbetet med att uppnå klimatmålen och genomföra FN:s globala hållbarhetsmål. Vi har också de nationella miljö kvalitetsmålen och det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen. Utvärderingar visar att en av utmaningarna för att nå miljömålen är att våra konsumtionsmönster måste förändras.

Regeringen presenterade i höstas en strategi för hållbar konsumtion, med en rad insatser för att underlätta för konsumenterna att agera hållbart. En mer hållbar konsumtion kräver att många aktörer bidrar. Regering och myndigheter ansvarar för att regelverk, tillsyn och ekonomiska styrmedel stöder en önskvärd utveckling. Forskning och näringsliv bidrar med tekniska landvinningar och utvecklar affärsmodeller som effektiviserar resursanvändningen. Men också konsumenterna har en viktig roll. Många konsumenterna vill konsumera mer hållbart, men kan behöva hjälp med att gå från vilja till handling. För dem behöver det hållbara valet också bli det enkla valet.

Nudging är en etablerad metod för att underlätta agerande. Vi påverkas dagligen i vårt agerande av hur vår omgivning utformas. Det kan handla om den fysiska miljön, affärsmetoder och information. Ett exempel på förklarad information är energimärkningen på vitvaror, som underlättar valet av energisnåla apparater. Exempel på förändringar i den fysiska miljön kan vara målade fotsteg till soptunnor eller att det klimatsmarta alternativet placeras överst på menyn.

Metoden bygger på kunskap om människors beteende och används i policysammanhang i många länder, bland annat Storbritannien och USA,

Prot. 2016/17:98

21 april

Svar på
interpellationer

där den ses som ett mjukt komplement till andra styrmedel och som ett sätt att få förvaltningen att fungera mer effektivt. Sverige hör inte till de länder som kommit längst i användandet av metoden, och det är därför naturligt att dess möjligheter analyseras.

Det regeringen uppdrar till Konsumentverket är att med hjälp av samverkansaktörerna öka kunskapen om, och främja utveckling av, åtgärder som leder till innovation och förbättrade förutsättningar för en miljömässigt hållbar konsumtion. Vad gäller nudging är uppdraget att identifiera, värdera och sprida goda exempel om hur miljömässigt hållbara alternativ kan underlättas och stimuleras och i den mån det är lämpligt också tillämpa metoden.

Anf. 34 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Först vill jag säga att jag för Konsumentverkets del är glad över att regeringen nu har lämnat de här uppdragen. Som statsrådet säger i sitt svar presenterades den här strategin i höstas, för åtta månader sedan, men först nu har innehållet kommit. Det har nu gått fyra månader av det här året. Konsumentverket har inte vetat vad det ska göra med pengarna och har inte heller kunnat planera. Detta är alltså verkligen på tiden.

Det här talar kanske emot min interpellation, så jag ska förklara lite varför jag har ställt interpellationen. Jag vill som sagt tacka för svaret, men det är egentligen bara de tre och en halv sista raderna som svarar på min fråga.

Jag vill framhålla att jag inte är emot nudging. Jag tror tvärtom att det är ett väldigt bra sätt att påverka. Min interpellation handlar inte om det, utan om myndigheternas roll och uppgifter. Vad är det myndigheten ska göra? I vilka fall ska en myndighet använda nudging? I vilka fall är det lämpligare att andra subjekt – privaträttsliga subjekt – använder den här metoden?

Vad är då nudging? Jag måste erkänna för statsrådet att jag var tvungen att slå upp ordet när det kom i höstas i budgetpropositionen, och jag kan skvallra om att det även gällde flera andra i civilutskottet. Men jag har nu lärt mig. Det har också gått ett radioprogram på P1 gällande forskning om detta. Ordet "beteendeinsatser" kanske beskriver det bättre. Det handlar om hur både stat och företag vill valla oss mot sina mål. Jag tycker att staten ska kunna använda nudging. Men jag vill lyfta fram att jag inte tycker att det är helt oproblematiskt när myndigheter gör det.

Låt mig kort säga någonting om myndigheternas roll och vad de ska göra och inte får göra. Det stadgas i grundlag, regeringsformen, att våra myndigheter ska följa lag. Sedan ska myndigheterna också iaktta saklighet och opartiskhet när de fattar beslut. Det är viktigt för den här diskussionen. Sedan finns det en mängd andra lagar och regleringsbrev, som statsrådet känner till, om hur myndigheter får jobba.

En av myndigheternas viktigaste uppgifter är tillsyn. Det är särskilt viktigt på konsumentområdet. Som statsrådet och jag är överens om ganska ofta finns det många problemområden på det området där tillsyn verkligen behövs.

En annan uppgift är att ge ledning och fakta. Då är det viktigt att myndigheten är opartisk och saklig. Det är en tradition som vi har i Sverige som jag verkligen vill värna. När man gör på det vis som regeringen nu

gör när den skriver att myndigheten ska tillämpa metoder och annat måste man ändå vara lite varsam och iaktta det.

Statsrådet och jag har haft olika diskussioner om vad målet med konsumentpolitiken ska vara. Det må vara. Jag delar dock uppfattningen att vi ska verka för en hållbar konsumtion. Jag har inga synpunkter på inrättande av ett forum. Det tycker jag är bra. Men det andra uppdraget att stimulera till miljösmarta konsumtionsmönster har jag ett litet problem med.

Jag ska snabbt säga någonting om skolan. Jag tycker inte att det är Konsumentverkets uppgift utan Skolverkets uppgift. Jag är inte säker på att Konsumentverket är bäst på det.

Vad gäller de andra uppdragen som det står om med beteendeinsatser finns det många andra organisationen. Naturskyddsföreningen och Sveriges Konsumenter är väldigt starka och jobbar väldigt bra på det här området. De är dessutom inte en myndighet utan har friare tyglar.

Jag tycker inte att det är Konsumentverkets uppgift. Jag har antytt flera gånger att regeringen måste vara försiktig när den gör detta. Man kan riskera att skada den opartiskhet och saklighet som våra myndigheter har.

Jag skulle vilja fråga statsrådet lite mer om de tre och en halv meningarna om vad som ingår i uppdraget. Det handlar om identifiera, värdera och sprida goda exempel. Vad betyder ”lämpliga metoder”?

Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Till att börja med är det en missuppfattning om man tror att strategin för hållbar konsumtion bara innehåller uppdrag till Konsumentverket. Det är betydligt bredare ramverk där vi redan från början till exempel sänkte moms på reparationstjänster för cyklar, kläder och skor för att uppmuntra mer av återvinning och återanvändning och att man ser till att saker håller längre. Vi införde också ett REP-avdrag i hemmen när man reparerar sina vitvaror för att just uppmuntra att man använder saker längre och därmed sparar resurser. Det är många andra komponenter som ingår i strategin för hållbar konsumtion. Nu tar vi ytterligare ett steg fram när det gäller det.

Det är viktigt att hålla tungan rätt i mun när man diskuterar nudging. Nudging är en metod som kan ställas vid sidan av andra metoder som vi har för att påverka samhällsaktiviteter. Vi har lagstiftning som förbjuder vissa aktiviteter för att vi inte tycker att de är lämpliga och för att de är skadliga för vårt samhälle. Vi har ekonomiska styrmedel som vi använder för att till exempel uppmuntra en övergång till mer förnybara energikällor och komma bort från fossila energikällor. Men beteendevetenskapliga metoder kan också vara väldigt effektiva, funktionella och också resurseffektiva metoder för att hjälpa oss människor att agera på ett hållbart sätt.

Där vet vi att svenska konsumenter är engagerade. De säger också tydligt i enkäter och i andra studier att de tycker att det är svårt. De upplever att de inte har de verktyg de behöver. De får helt enkelt inte det stöd de behöver från samhället för att enkelt kunna agera på ett hållbart sätt. Där tycker jag att nudging är en metod vi bör utveckla mera. Vi bör lära oss av hur andra länder har arbetat och se hur vi kan använda den metoden. Ofta är alternativen betydligt mycket mer inträngande i människors vardag och påverkar oss som individer mycket mer. De medger i vissa fall inte ens att vi har den valfrihet som jag tycker vi ska ha som konsumenter att agera som aktörer i samhället.

Man kan till exempel ta en nudgingmetod som att sätta ut fotspår i asfalten fram till papperskorgar, som man har prövat i Köpenhamn. Det gjorde att man ökade mängden avfall i papperskorgarna med 50 procent genom en sådan enkel åtgärd. Det är just för att vi som konsumenter fick vägledning: Hur vi lätt kan hitta till en plats att slänga våra glasspapper eller vad det kan vara.

Ett alternativ skulle vara att kraftigt höja böterna för nedskräpning – det skulle kunna göra att människor minskar sin nedskräpning – eller att man kraftigt ökar övervakningen och har mer polisiära insatser. Båda dessa metoder skulle emellertid vara mycket mer inträngande i vår integritet. De skulle dessutom kosta mycket mer pengar för samhället. I de fallen ser jag nudging som ett sätt att verkligen skapa bästa möjliga förutsättningar för individerna och också för samhället att samverka för att nå mål som vi gemensamt sätter upp.

Nudging är inte tvingande. Det är snarare underlättande och uppmuntrande. Det handlar om att hitta metoder för att effektivt nå våra mål snarare än att använda metoder som kan vara väldigt kostsamma och mycket svårare för både samhället och individerna.

Konsumentverket har nu fått i uppdrag att ta fram mer kunskap om området och lära sig av hur andra länder har agerat. Det handlar om att också i nätverk lära sig vilka aktörer i Sverige som har utvecklat metoder som man noterat fungerar bra och är effektiva och att sedan sprida dem i sina nätverk och möjliggöra att andra aktörer kan använda sig av samma metoder till gagn för att nå våra samhällsmål på effektivaste och lättast möjliga sätt.

Där ser vi att hållbar konsumtion är ett område där det kan vara väldigt effektivt. Vi vet att många marknadsaktörer i dag redan använder sig av nudgingmetoder. Det gäller till exempel hur man placerar ut varor i hyllorna i livsmedelsbutiken eller varför man alltid har mjölkdisken längst in. Det är exempel på nudging för att uppmuntra vissa konsumentbeteenden.

Vi tycker att det är naturligt att man kan använda den typen av nudgingaktiviteter för att styra i en mer hållbar riktning. Vi vet också att vi har ett starkt stöd från Sveriges konsumenter att helt enkelt göra det lätt att göra rätt.

Anf. 36 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag ska säga något kort om hållbar strategi. Det är klart att det säkert också finns andra delar som ingår. Men faktum är att Konsumentverket fick pengar från årsskiftet och att de inte har vetat vad de ska göra. Jag är glad att de nu vet det även om jag har invändningar i sak.

Det finns höga miljökrav i både Sverige och EU. Det är vad jag tycker att myndigheten ska förhålla sig till. Det blir problematiskt när en myndighet ger sig in på områden för att ge vägledning till konsumenter om på vilket sätt de ska handla och bete sig i butiken.

Konsumentombudsmannen har tolkat uppdraget lite grann på sin blogg. Hon skriver: ”Regeringen vill att vi ska sprida kunskap om och bidra till olika former av så kallad nudging. Det handlar exempelvis om att utforma valsituationer och köpmiljöer på ett sätt som gör det lätt för konsumenter att välja miljöklokt.”

Det är lite det som statsrådet själv är inne på. Jag tycker inte att det är Konsumentverkets uppgift att medvetet rigga, manipulera och se till hur vi konsumenter handlar eller köper saker på ett visst sätt. Men det är tydligen det som statsrådet och Konsumentombudsmannen tycker.

Jag har flera gånger i talarstolen påtalat vikten av att ha en god konsumentupplysning. Det tycker jag att Konsumentverket är väldigt bra på. Men jag är inte övertygad om att det är Konsumentverkets uppgift att hålla oss i handen i affären. Som jag sa i förra inlägget finns det andra organ som bättre kan göra den upplysningen och nudgingen.

Nu har vi hört statsrådet ge några exempel från Köpenhamn med fotsteg. Jag skulle gärna be om lite mer exempel på vad det betyder att man ska tillämpa olika metoder. Jag skulle också vilja att statsrådet på något vis problematiserar det jag lyfter fram om den mer principiella invändningen att inte riskera den fina och goda förvaltningsorganisation vi har där vi har en stor tilltro till våra myndigheter. Det gäller att se till att våra myndigheter inte tappar i förtroende utan att vi ser till att våra myndigheter är sakliga och opartiska. Det skulle jag gärna höra någonting mer om.

Jag har också en del tankar och frågor om att myndigheterna använder skattepengar till att påverka oss konsumenter. Man kan tänka sig att Konsumentverket medverkar till nudging eller använder sig av metoden. Jag förstår att statsrådet tycker att jag kommer att överdriva när jag säger att det är att manipulera konsumenten till att välja en viss sak. Man kan dra det till det om man vill. Vem är det då som kontrollerar att Konsumentverket använder sig av rätt metod? Myndigheten är den som ska tillse att vi använder oss av rätt metoder och följer lagar. Vem kontrollerar Konsumentverket?

Det andra blir i förlängningen: Om jag som konsument känner att jag har blivit manipulerad av att Konsumentverket använder en felaktig metod, vem ska jag vända mig till? Jag kan inte vända mig till Konsumentombudsmannen. Vem är det då jag vänder mig till? Jag tycker att det finns vissa problem med detta. Det är vad jag vill belysa med diskussionen och interpellationen.

Anf. 37 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag kan ha förståelse för att man alltid ska ha ett vakande öga på samhällsutvecklingen och våra myndigheters aktiviteter generellt. Det är jag den första att understryka. Det tycker jag att vi har fungerande system för i Sverige. Det finns granskning både via medier och via andra kanaler. Vi har till exempel riksdagen som har möjlighet att gå igenom myndigheternas aktiviteter och opponera om man tycker att det är saker som inte fungerar.

Vi kan också konstatera att många andra länder har använt dessa verktyg betydligt längre och mer intensivt än vad Sverige har gjort. I Storbritannien, till exempel, var det den konservativa regeringen som redan år 2010 startade det som kallades för the Behavioural Insights Team. Det handlar just om att använda detta som ett sätt att effektivisera statsförvaltningen – att helt enkelt använda våra gemensamma medel och skatteintäkter på effektivast möjliga sätt. Man såg det som ett slöseri att inte använda sig av denna kunskap eftersom det leder till mycket högre kostnader och mycket större problem för både samhället och individen.

Jag har lite svårt att förstå varför den konservativa regeringen i Storbritannien såg detta som ett effektivt användningsätt medan Moderaterna i Sveriges riksdag snarare ser det som ett problem. Jag tolkar detta som att det här egentligen inte är en höger-vänster-fråga utan snarare något som handlar om huruvida vi ska använda effektiva verktyg eller inte. Jag hoppas att också Moderaterna står bakom att det är klokt att använda de verktyg som snabbast och enklast leder till de effekter som vi vill ha.

Vi kan konstatera att myndigheter sedan tidigare och under en ganska lång tid har jobbat med att upplysa människor och uppmuntra beteenden. Det gäller till exempel Livsmedelsverket, som informerar oss om vilka hälsoeffekter olika livsmedelsval får. Vi har också nyckelhålmärkning, som är till för att just upplysa oss om vilka produkter som kan leda till positiva hälsoeffekter i relation till andra.

Vill Jessika Roswall att man ska sluta också med denna typ av aktiviteter för att de skulle kunna vara vilseledande eller leda till att vi skulle valla konsumenterna eller manipulera dem, som var det begrepp som Jessika Roswall använde sig av? Jag hoppas att det inte är på det sättet.

Vi har också ett annat exempel: Systembolaget, som använder ganska mycket resurser till att upplysa och informera om alkoholkonsumtion och vilka effekter det får. Man kan säga att de använder sig av olika typer av nudging för att försöka få oss att minska vår alkoholkonsumtion, vilket ju är till gagn för många individer men också för samhället eftersom det sänker kostnaderna för alkoholskador och liknande.

Som jag ser det är problemet snarare att när vi kommer med förslag på inte minst hållbarhetsområdet och miljöområdet är den moderata reaktionen i stort sett alltid att säga nej. Om vi använder oss av skattemetoder, alltså att göra det dyrare att släppa ut saker, säger Moderaterna nej. Om vi i stället lägger pengar på att stödja hållbara metoder säger Moderaterna också nej. Det kan vi se till exempel i budgetmotionen. När vi försöker hitta metoder att använda exempelvis beteendevetenskapliga kunskaper för att uppmuntra hållbara beteenden och hjälpa konsumenterna att göra rätt blir responsen likadan. Ni menar alltså att man egentligen inte ska använda några metoder över huvud taget.

Det är klart att man då inte heller får de effekter som vi behöver. Då kommer man inte att kunna minska utsläppen och minska vår klimatpåverkan och miljöpåverkan och nå det hållbara samhälle som Sveriges riksdag ändå ställer sig bakom. Någonstans är det väl så att om man ställer sig bakom målen måste man också ha några förslag på hur man ska uppnå målen.

Jag tycker att det är lite förvånande att Moderaterna intar en sådan här skeptisk ställning även till de mjukare styrmedel som nudging ändå handlar om.

Däremot tycker jag självklart att man ska ha en kritisk inställning i vissa mått. Man ska inte bara säga: Nu är slussportarna öppna, och nu ska vi använda detta på alla områden och för alla olika samhällsmål! Det gäller att göra det med eftertanke. Men just när det gäller hållbar konsumtion, där vi ser en sådan vilja hos konsumenterna att göra rätt men där de samtidigt ger uttryck för att det finns svårigheter, tycker jag att det är ett alldeles utmärkt område att använda de här metoderna på.

Anf. 38 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag tycker inte att det är förvånande. Jag vill börja med läget i Storbritannien. Jag är i och för sig inte insatt på samma sätt som statsrådet, men det är skillnad på det som lyfts fram där. Som jag minns förslaget handlade det om att man ville få människor att till exempel deklarerat tidigare. Det tycker jag är ett bra sätt, och det sa jag också inledningsvis. Jag tyckte att jag var tydlig.

Jag är alltså inte emot nudging eller beteendeinsatser från staten eller företag; det kan jag inte vara nog tydlig med. När det däremot gäller de exempel som har tagits upp nu, i denna hållbarhetsstrategi, handlar det om att man som stat och myndighet följer med konsumenten in i butiken. Det tycker jag är en annan sak än att man följer någonting som är lagbundet.

Däremot tycker jag att det är förvånande att statsrådet inte reflekterat över den risk som jag ser när vi börjar använda våra myndigheter som lobbyorganisationer. Jag är inte alls emot att vi använder effektiva sätt. Jag tycker snarare att man hade kunnat använda mer pengar till att ge till Sveriges Konsumenter med flera organisationer som skulle kunna påverka och som inte är myndigheter. Då riskerar man inte att påverka myndigheters opartiskhet och saklighet.

Jag vill med detta tacka så mycket för debatten. Jag ser att man gör detta hos regeringen på flera andra områden, som inte ligger under statsrådets ansvarsområde. Jag vill framför allt hissa en varningens flagg när det gäller att man inte ska använda nudging på det sätt som kan missbruka det stora ansvar och förtroende som myndigheterna har och åtnjuter i dag.

Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Till att börja med gäller det att hålla tungan rätt i mun när man har denna typ av debatter. Att kalla myndigheters aktiviteter för lobbybyråer tycker jag är missledande. Det är inte alls vad det handlar om, utan det handlar snarare om att man genom olika beteendevetenskapliga kunskaper hittar vägar för att göra det hållbara valet, som vi vet att de allra flesta svenskar vill använda sig av, till det lätta valet. Det handlar alltså om att det automatiska beteendet också kommer att leda till positiva effekter för samhällsutvecklingen. För mig är det något av en självklarhet. Jag förstår inte hur man som Jessica Roswall kan tycka att det är okej att använda detta när det gäller att få människor att deklarerat snabbare men inte när det gäller att försöka få oss att agera hållbart som konsumenter. Det är för mig något av en logisk kullerbytta.

Vi ser detta som ett sätt att verkligen samverka med Sveriges konsumenter, som ju dagligdags visar att de vill få till en förändring. Vi ser hur konsumentbeteendena nu utvecklas snabbt. Man går över till att försöka konsumera mer hållbart. Men när vi får så tydliga signaler om att man också ser utmaningar och tycker att det hela är för krångligt och för svårt och helt enkelt blir till hinder i vägen när det gäller att kunna ge uttryck för viljan att agera hållbart – vad är det då som är fel med att våra myndigheter får i uppdrag att ta ned dessa hinder? Det handlar helt enkelt om att minska kostnaderna i tid och pengar för konsumenter för att agera mer hållbart. Som jag ser det är detta just ett sätt att visa att staten och myndigheterna också är aktiva. Vi vill samverka med konsumenterna för att skapa möjligheter.

Jag har svårt att se risken med att göra det lätt att göra rätt och att se till att de styrmedel vi har används för att minska trösklar och göra det enkelt för konsumenterna att ta det hållbarhetsansvar som de tydligt visar att de vill ta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:419 om regelkrångel för företag

Anf. 40 Närings- och innovationsminister MIKAEL

DAMBERG (S):

Herr talman! Sofia Fölster har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att vända trenden med ökat krångel för företagare så att det blir enklare i stället för svårare att starta och driva företag

Framgångsrika och växande små och medelstora företag som anställer är helt avgörande för att nå regeringens jobbmål. Regeringen bedriver därför en aktiv näringspolitik med fokus på insatser som förbättrar företags och företagares villkor, som ökar Sveriges attraktionskraft för investeringar och som stärker incitamenten att starta företag.

Flera internationella undersökningar visar på att företagen i Sverige har mycket goda förutsättningar och ramvillkor i förhållande till omvärlden. Enligt till exempel the World Competitiveness Scoreboard hamnade Sverige på en femteplacering förra året, vilket är en förbättring med fyra placeringar från året innan. Enligt Världsbankens Doing Business Index, som mäter hur lätt det är att starta, driva och lägga ned företag, hamnar Sverige på en åttonde plats förra året, vilket är en förbättring med tre placeringar från året innan. Enligt affärstidningen Forbes har Sverige det bästa företagsklimatet i världen.

Företagsklimatet är starkt, företag anställer och vill anställa och Svenskt Näringslivs rapport *Företagsamheten 2017 Sverige* visar att kvinnors företagsamhet ökar och når en ny rekordnotering.

Företagens upplevelser av att verka i Sverige är något regeringen följer noga. Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att många regler som omger företagandet utgör viktiga spelregler på marknaden och har ett skyddsvärde. Det är en ständig avvägning som behöver göras.

Genom att bättre ta till vara digitaliseringens möjligheter, med allt fler och bättre digitala tjänster och processer, förenklar vi för företagare och medborgare i alla delar av landet. En fullt ut digital ärendehantering gör det lättare för företag att göra rätt från början, att få en snabbare ärendehantering och att lättare få besked om ärendestatus. Med bra service och digitala tjänster som är anpassade efter företagens förutsättningar och behov är mängden regler inte ett lika stort problem. Regeringen har bland annat gett Bolagsverket i uppdrag att införa en digital tjänst för inlämning av årsredovisningar. Genom elektroniska årsredovisningar skapas bättre möjligheter för att uppgifterna kan återanvändas av flera myndigheter och företagens administration minska.

Regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting syftar till att erbjuda företagare i regeltunga branscher nationella digitala lösningar för att bland annat kunna ansöka om kommunala tillstånd.

Inledningsvis inriktas arbetet på restaurangföretagare. De digitala lösningarna innebär att den kommunala regeltillämpningen och tillståndsgivningen blir mer lika över landet. Satsningen är unik i sitt slag och förväntas leda till förenkling på riktigt för berörda företag. Under våren kommer regeringen även att presentera en digitaliseringsstrategi som syftar till att stödja näringslivet och samhällsutvecklingen.

Företagssajten verksamt.se erbjuder information och tjänster för att starta och driva företag. Verksamt.se utgår från företagets perspektiv och gör det lättare att göra rätt. Det är därför glädjande att se att den hade 2,3 miljoner användare 2016, vilket är en ökning med 27 procent jämfört med året innan.

Anf. 41 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret, även om jag oroas av att ministern verkar nöjd när åtta av tio företagare underkänner regeringens arbete för regelförenkling.

Jag börjar med frågan om nöjdhet. Ministern hänvisar till en rad olika undersökningar från andra länder, där jämförelser har gjorts med Sverige. Vad alla undersökningarna har gemensamt är att man inte tittar specifikt på regelförenkling utan på en rad olika faktorer. Det är allt från välfärdsystemet till vägslag, och sedan gör man något slags övergripande bedömning.

Ministern nämnde the World Competitiveness Scoreboard, där Sverige har gått upp från plats nio till plats fem. Det är egentligen inte en förbättring utan en återhämtning. När Alliansen lämnade över regeringsmakten låg Sverige på plats fyra. Därefter sjönk Sverige till plats nio och har nu gjort en liten återhämtning. Det ska man ha med i beräkningen.

Ministern nämnde också Forbes. Det är klart att man kan vara nöjd med att Sverige ligger på plats ett, men om man tittar på vad Forbes anger som skäl till att Sverige ligger på plats ett i fråga om företagsklimat är det främst tre faktorer.

Den första faktorn är förändringar i sjukförsäkringssystemet och skattesänkningar som tillskrivs Alliansen. Den andra faktorn är tio år av finansiell stabilitet, och under majoriteten av de åren var Anders Borg finansminister. Den tredje faktorn är frihandel. Vi kan visserligen vara överens mellan S och M, men Miljöpartiets riksdagsgrupp har inte ens bestämt sig för om man är för ett frihandelsavtal med Kanada. Jag skulle inte vara lika nöjd om jag var i ministerns position. Det finns många skäl att vara oroad.

Ministern hänvisar vidare till att det behöver göras en avvägning mellan olika regler. Låt oss titta på ytterligare en undersökning, som rör bara själva regelkrånget. OECD gör en regulatory policy outlook. Där ligger Sverige under EU-snittet i regelkrånget. Det finns alltså skäl att vara oroad.

Låt oss titta på vad Sveriges företagare säger – vi bortser från vad utländska tyckare säger. Åtta av tio säger att de underkänner regeringens arbete med regelförenkling. Var tredje menar att bara det senaste året har det blivit krånkligare på grund av statliga regler. 2 procent tycker att det har blivit enklare.

Ministern nämner att man ska göra en avvägning mellan vilka regler som behövs och vilka som kan bli en börda för företagen. Men jag frågar mig om regeringen ens är medveten om vilka konsekvenser som alla olika lagförslag eller ytterligare regler har för företag. Regeringen har fått

mycket kritik för bristen på konsekvensanalyser. Regeringen skickar inte ens alla konsekvensanalyser till Regelrådet, som har till uppgift att granska vilka konsekvensanalyser regeringen har gjort för att se konsekvenserna för företag och företagsamhet av olika lagförslag. Justitiedepartementet har inte skickat en enda konsekvensanalys till Regelrådet.

Jag är helt övertygad om att ministern säkert har koll på sitt departement, men alla regler måste adderas ihop till en total administrativ regelbörda. Det är därför viktigt att alla lagförslag, alla regler, får bedömas i konsekvensanalyser. Här behöver regeringen och ministern ta ett samlat ansvar för att alla olika förslag bedöms i en analys av hur de påverkar företagsamheten i Sverige och sedan skickas till Regelrådet för granskning.

Jag vill därför återigen fråga ministern om regeringen verkligen kan vara nöjd med att åtta av tio företagare underkänner regeringens arbete med regelförenkling. Är ministern nöjd med att alla konsekvensanalyser inte skickas till Regelrådet? Av de konsekvensanalyser som skickas till Regelrådet underkänns 80 procent.

Anf. 42 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Fokus måste vara att ge förutsättningar för företag att växa, anställa fler och expandera. Jag konstaterar att förra året var något av ett rekordår för små och medelstora företag i Sverige. LRF Konsults lönsamhetsbarometer visar en ökad lönsamhet mätt som vinsten före avskrivningar för tredje året i rad. Det är den högsta lönsamheten under den undersökta femårsperioden.

Företagens syn på framtiden är också intressant. Den fortsätter att vara stark. Siffran är den högsta sedan 2010: Sju av tio småföretag ser goda förutsättningar att växa. I fråga om sysselsättningssynen hos företagen anger var fjärde företagare att de ökade sysselsättningen under förra året, och var tionde företagare har dragit ned på personal. Det är en av förklaringarna till att 96 000 av de 150 000 nya jobben som har skapats är skapade i privat sektor i många av dessa företag.

När vi talar om företagens förutsättningar måste vi titta på ändamålsenliga regler, hur regler tillämpas och vilken kännedom företag har om reglerna. En sak som verkligen sticker ut vid internationella jämförelser, där Sverige har tappat under de senaste tio åren, är digitaliseringen av den offentliga sektorn. Åtta av de tio åren var det en borgerlig regering.

Nu har vi gjort en kraftsamling. Regeringen har infört ett system som gör att myndigheter kan jobba långsiktigt med digitalisering. Jag har svårt att se något annat område som kan förenkla mer för företagen än att vi övergår till mycket mer digital hantering av företag. Det handlar om uppgiftslämnande, myndighetskontakter, snabb respons, möjlighet att göra rättelser efter en tid, att systemen efter en tid lär sig vilka typer av frågor och problem företagen har så att det går att snabbt få hjälp och komma vidare.

Det arbete som regeringen har inlett med Sveriges Kommuner och Landsting är unikt. Vi har samlat den nationella nivån tillsammans med den lokala nivån för att titta just på förenkling via digitalisering. En bransch som är riktigt regeltung är restaurangbranschen. Jag kan förstå att restaurangföretagarna inte har märkt av arbetet än. Poängen är att de senare i år ska komma i mål med stora delar av projektet. Målet är att hälften av

alla restaurangföretagare senare i år ska ha möjlighet att både starta och delvis driva sina företag digitalt i de kommuner som är med i projektet. Många kommuner är med.

Det går inte att underlåta att jobba med digitalisering för att förenkla företags vardag på ett systematiskt sätt. Vi gav förra året ett direktiv till Bolagsverket att göra det möjligt att lämna in årsredovisningar digitalt. Jag har sagt att jag efter en tid vill gå över till tvingande lagstiftning på området så att det ska vara digitala årsredovisningar. När uppgifterna kommer in digitalt kan vi se till att myndigheterna måste samverka och dela uppgifter med varandra. Då behöver de inte ringa företagen stup i kvarten och störa dem med krav på att lämna uppgifter. Nu kommer uppgifterna in på ett ställe. Då vet man att det är rätt uppgifter, och de kan spridas mellan myndigheterna.

Vårt fokus är digitalisering. Vi tror att det är det enklaste sättet att förenkla företagets vardag.

Låt mig bredda diskussionen lite. Det största problemet företagen har just nu är kompetensförsörjning, det vill säga att få tag i personal så att de kan växa. Man måste också titta på näringspolitiken i ett lite bredare sammanhang, men det kan vi återkomma till i senare inlägg.

Anf. 43 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Vi kan diskutera hur verkligheten ser ut, men det finns också undersökningar som hävdar att en majoritet av företagen upplever just regelbördan som det största hindret – inte något annat.

Regeringen kan naturligtvis slå sig för bröstet. Det är enkelt att göra när man ligger i en bra konjunkturcykel. Men det är nu vi måste genomföra förändringar som gör att företagen klarar en sämre konjunktur. Det är då som regelkostnader och skattekostnader blir så enormt påtagliga. När man slår sig för bröstet ska man komma ihåg att åtta av tio företagare underkänner regeringens arbete med regelförenkling. Det är oroande siffror.

Digitalisering är naturligtvis bra, men där tror jag att vi är överens. Det behöver göras mycket där. De initiativ som regeringen har tagit är vi överens om även över blockgränsen. Men vi ligger fortfarande efter våra grannländer – både Norge och Danmark ligger mycket längre fram i digitaliseringen. Här skulle vi alltså kunna ta ännu större krafttag, och här hoppas jag att ministern känner stöd i att gå fram mycket snabbare.

Men regelkrånglet rör som sagt alla regler. Det är inte bara de regler som passar in i stupröret Näringsdepartementet i Regeringskansliets uppdelning, utan det är faktiskt alla regler som totalt blir en administrativ börda för företagen.

För byggföretag, till exempel, handlar det om byggregler om allt från hur en lägenhet ska se ut och hur stort badrummet ska vara till hur fasaden ska se ut och vilken decibelnivå man måste ha under byggnationen.

För vattenkraftverk handlar det om hundratals miljöregler som länsstyrelsen jagar dem med.

Besöksnäringen, som ministern tar upp, behöver fortfarande söka tillstånd för att man ska få dansa i en lokal, och dans är definierat som att röra sig till musik. Det behöver man alltså fortfarande söka tillstånd för, trots att riksdagen har röstat för ett tillkännagivande att man ska ta bort dans-tillståndet.

Besöksnäringen behöver också gå igenom menyerna för att exakt följa regler för vilka rätter som måste finnas på menyn för att man ska få servera en öl. Det är faktiskt helt befängt.

Man måste alltså titta på den totala regelbördan. Många regler som vi har i dag, oavsett om man gör uppgiftslämningen digital eller inte, är totalt onödiga och utgör bara en kostnad för ett företag.

Det går inte att tala om företagarnas förutsättningar utan att också nämna den andra stora bördan, som är skattebördan. Regeringen har precis lagt fram en vårproposition med ett gäng olika skattehöjningar. Man har aviserat allt från stora skattehöjningar på arbete till 3:12-regler där de minsta företagen nu ska straffbeskattas och flygskatt, kilometerskatt, finansskatt och höjd bensinskatt. För vart och ett av dessa förslag finns det säkert argument som ministern kan dra, men tillsammans utgör de en skattebörda som blir ytterligare en pålaga på företagen.

Man kan naturligtvis hävda att nu går det ju så bra för Sverige, och vi ligger bra i konjunkturcykeln. Men återigen: Vi måste fundera på en politik som fungerar inte bara när konjunkturen går bra utan också när den går dåligt. Hur slår de här skatteförändringarna då, och hur slår regelbördan?

Jag vill bara påminna ministern om att inte ta Sveriges entreprenörer och företagare för givna. Det är faktiskt ett enormt stort beslut att våga satsa på en idé, satsa allt sitt privata kapital och kanske sätta sin lägenhet i pant för att kunna starta ett företag.

Men då handlar det också om drivkrafter. Då gör varje företagare en kostnads kalkyl: Är det lönsamt att driva företag eller inte? Ju mer regelkrångel, ju större skattebörda som läggs på företagare med pålaga på pålaga, desto fler företagare kommer i den avvägningen att säga att det inte är lönt att starta och driva företag, och desto fler företag kommer inte ens att startas.

Anf. 44 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Vårpropositionen och vårändringsbudgeten innehåller ju inga skatteförändringar. Det får den inte göra. Det är i höstbudgeten som regeringen presenterar de skatteförslag som man kommer med, och det kommer vi att ha en diskussion om senare.

När man tittar på Moderaternas ekonomiska politik måste man fundera på vad det skulle innebära om man i det här konjunkturläget skulle slå på investeringsbromsen och säga: Nu drar vi in stödet till byggandet av hyreslägenheter. Nu minskar vi på underhållet av infrastrukturen.

De planer som låg i budgeten som vi tog över, med en enorm underinvestering i utbildning förra mandatperioden som nu leder till att vi har ungefär 100 000 lediga jobb i ekonomin som inte tillsätts därför att vi har fel utbildningsnivå på arbetskraften, gör att svensk ekonomi inte kan ta ut sin fulla potential i det här konjunkturläget. Men om vi inte löser kompetensfrågan, infrastrukturfrågan, bostadsbyggandet men också till exempel bredbandsutbyggnaden i det här konjunkturläget kommer tillväxten att bromsa in snabbare. Att lägga till någon form av investeringsbroms i det här läget menar jag vore fel politik, och därför tycker jag att Moderaterna gör felaktiga prioriteringar i sin ekonomiska politik.

När det gäller småföretagande, till exempel i den avisering inför hösten som vi talar om, kommer växa-stödet att byggas ut så att alla enmansföretagare som väljer att anställa sin första, vilket ofta är inte bara det största psykologiska ansvaret utan det första större ansvaret man som företagare tar för en annan människa – det är ett stort steg att ta – får en rejäl rabatt under första året, uppemot 63 000 kronor i rabatt, för att de gör en första anställning i sitt företag. Det är 300 000 aktie- och handelsbolag i hela landet som berörs av det – en enorm möjlighet för riktigt små företag att ta första steget upp och växa.

Vi har aviserat att vi kommer att lägga fram ett förslag om personaloptioner som gör det lättare för framför allt startup-bolag att rekrytera men också behålla kompetent personal i de tidiga faserna av bolagens utveckling.

Vi jobbar just nu med kortare betaltider. Jag har sagt till de stora företagen att de har sex månader på sig att komma fram med en frivillig uppgörelse om någon form av kod för att betala räkningar i tid. I dag utnyttjas små och medelstora företag tyvärr alltför ofta som bank av stora företag – de får betalt efter kanske 60, 90 eller 120 dagar. Det gör det otroligt svårt för små företag att kunna agera.

Vi har jobbat med finansieringsfrågorna och reformerat det statliga riskkapitalet. Vi har dessutom sett till att Almi och Norrlandsfonden kan jobba med större utlåning, inte minst i samarbete med europeiska fonder, vilket har gjort att Almi 2015 ökade sin utlåning med 40 procent och ligger kvar på en hög nivå. Det gör det möjligt för små och medelstora företag att växa.

Vi har jobbat med internationalisering och export för små och medelstora företag. Vi har tagit fram en hel exportstrategi som fokuserar på tillväxtmarknader men också på att göra det lättare för små och medelstora företag att ta steget ut på exportmarknaderna.

Det sista handlar om Kunskapslyftet, med i år 50 000 fler utbildningsplatser. Det vill jag säga är den största frågan jag möter bland företagare runt om i Sverige just nu: deras problem med och hinder för att hitta rätt personal i ett läge där svensk ekonomi går ganska bra men risken är att vi inte tar vara på den potentialen. Då måste utbildningspolitik och Kunskapslyftet vara vår viktigaste tillväxtpolitiska åtgärd i det här konjunkturläget.

Anf. 45 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att många av insatserna som ministern nu lyfter fram är behjärtansvärda. Många av dem är vi också helt överens om.

Men för att sätta detta i proportion, alltså titta på hur åtgärderna tillsammans påverkar företagare: Alla de lättnader som ministern lyfter fram utgör bara en tiondel av de aviserade skattehöjningarna. Man tar alltså ett steg fram och tio steg tillbaka. Det är ganska enkelt att stå här och prata om åtgärder som låter bra, men man måste ju räkna på totalen. Hur påverkar det här Sveriges entreprenörer? Om man höjer skatten tio gånger så mycket som man gör lättnader blir lättnaderna ganska små i proportion.

Jag vill också återigen komma tillbaka till att företagare och företagssamhet handlar väldigt mycket om drivkrafter. Jag menar och vi menar att det alltid ska löna sig att göra rätt för sig. Det ska alltid löna sig att anstränga sig i Sverige. Det ska alltid löna sig att skapa jobb i Sverige. Det ska alltid löna sig att våga pröva, satsa på en idé och starta företaget som kanske blir nästa Spotify, nästa Skype eller nästa Ikea.

Vi behöver fler människor som vågar ta det steget, inte färre, och andelen människor som vågar ta steget, vågar satsa på en idé, vågar sätta hus och hem i pant, vågar satsa hela sin privata förmögenhet på att jaga efter en idé, den andelen människor påverkas av regelbördan och skattebördan när de gör analysen: Hur väl lönar det sig för mig att anstränga mig i Sverige? Hur väl lönar det sig att starta företag i Sverige?

När åtta av tio företagare underkänner regeringens arbete med regel-förenkling och regeringen dessutom lägger skatt på skatt på samma företagare, då blir jag oroad. Jag hoppas verkligen att regeringen tänker om.

Anf. 46 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Sofia Fölster, för den här debatten!

Man ska komma ihåg att vi tog över ett Sverige där vi hade stora underskott i de offentliga finanserna. Det var ingen slump; det var den förra regeringen som hade genomfört en skattepolitik med stora ofinansierade skattesänkningar som ledde till underskott.

Nu har vi betat av det. Nu kommer vi i en situation där vi har gjort en del skattejusteringar som gör att Sverige är i ett läge där vi har råd att göra större investeringar i bostadsbyggande, i infrastruktur, i underhåll, i förstärkt bredbandsutbyggnad i hela landet men också i ett rejält kunskapslyft som gör att tiotusentals fler människor får möjlighet att få den utbildning som krävs för att kunna ta de lediga jobb vi har i svensk ekonomi. Det är en viktig prioritering.

Sedan har vi en annan diskussion om skatter, där Moderaterna alltid på något sätt har en omvänd fördelningspolitik i sin skattepolitik. Ja, vi höjer skatterna en del för dem med de absolut högsta inkomsterna i samhället, samtidigt som vi sänker skatten för Sveriges pensionärer. Så kan man också bedriva en skattepolitik i Sverige.

När ni hade makten gjorde ni tvärtom. Ni sänkte skatten för dem som arbetade och hade högst inkomster, framför allt män. I dag har vi vänt på den kuttingen och sänker skatten framför allt för dem som har jobbat ett helt arbetsliv och gjort sig förtjänta av att ha en bra pension. Det är fördelningspolitik – jag vet att Moderaterna inte brukar tala om det så ofta. Men det är också en del av att hålla ihop Sverige.

I dag kommer jag att fortsätta jobba för att det ska vara enklare och bättre att driva företag i Sverige, att vi ser till att hålla uppe efterfrågan i ekonomin, att vi ser till att göra de investeringar som krävs och att fler små och medelstora företag vågar ta det första beslutet om att börja växa och anställa ytterligare en och sedan också ta steget ut på exportmarknaderna. Vi behöver fler växande företag för att kunna pressa tillbaka arbetslösheten ytterligare.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 47 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jörgen Warborn har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra företagsklimatet så att företag som SAS AB har kvar sin verksamhet i Sverige.

Företag i hela Sverige som skapar, växer och exporterar är avgörande för att regeringens jobbmål ska kunna nås. Som jag tidigare redovisat i en riksdagsfråga från Jörgen Warborn har regeringen under mandatperioden genomfört flera insatser som stärker villkoren för företagande.

Tack vare stabila finanser har vi kunnat göra viktiga investeringar i infrastruktur, forskning, bostäder och utbildning. Vi bedriver en aktiv näringspolitik med fokus på insatser som ytterligare förbättrar företagets villkor och som ökar Sveriges attraktionskraft.

Regeringen har bland annat stöpt om det statliga riskkapitalet för att skapa bättre finansieringsmöjligheter för företag i utvecklingskedan. Genom en rad initiativ har utlåningen från Almi Företagspartner AB kunnat öka kraftigt de senaste åren. År 2015 lanserade Almi tillväxtlånet till innovativa företag, och utlåningen ökade med 1 miljard kronor 2015 jämfört med 2014. Almis utlåning fortsatte också att öka under 2016.

Regeringen har lanserat en exportstrategi, som stärker möjligheterna att verka på en global marknad med Sverige som bas. Vi har också tagit fram en strategi för smart industri, där samverkan mellan unga, innovativa företag och starka globala företag är en viktig del, och presenterat en första handlingsplan med 45 konkreta åtgärder för att stärka industrins utveckling. För att stärka svenska företag satsar vi bland annat på samverkansprogram och testbäddar.

Vi arbetar även för att Sverige fortsatt ska ligga i framkant när det gäller att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att förenkla för företag, ta till vara affärsmöjligheter och göra Sverige till ett attraktivt land att investera i.

När det gäller SAS AB:s beslut att flytta delar av sin verksamhet vet vi att den europeiska flygbranschen generellt har problem med pressade arbetsvillkor och osund konkurrens. Detta är en ohållbar situation, som behöver lösas på europeisk nivå och inte genom att importera sämre villkor till Sverige.

Men i ett bredare perspektiv ser vi ändå ett trendbrott med ökade investeringar och fler företag som väljer att flytta hem produktion till Sverige. Nyligen kom bland annat besked om 700 nya jobb vid Volvo Cars fabrik i Torslanda och om nya etableringar av it-bolaget Amazon. Teknikföretagen rapporterar även att de svenska teknikkoncernerna hade en snabbare sysselsättningstillväxt i Sverige än i omvärlden under 2015.

Svensk ekonomi är stark. Tillväxten har stabiliserats på en av de allra högsta nivåerna i Europa. Sedan den här regeringen tillträdde har 150 000 fler människor, varav 96 000 i privat sektor, ett jobb att gå till, och arbetslösheten har pressats ned under 7 procent. Sverige rankas som världens näst mest innovativa ekonomi, och enligt Forbes är vårt företagsklimat bäst i världen.

Vi är alla medvetna om de utmaningar och möjligheter som den globala konkurrensen innebär. Regeringen kommer även framöver att arbeta målinriktat för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att Sverige ska behålla positionen som ledande innovationsland och för att företag i hela landet ska välja att konkurrera på världsmarknaden, men med bas i Sverige.

Anf. 48 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Jag vill tacka närings- och innovationsministern för svaret. Många av de upprepningar som ministern kommer med kan vi ställa oss bakom i vissa delar. Men det finns ett område på denna långa lista som ministern helt utesluter, och det är skattepolitiken. Det var lite därför jag ställde denna fråga, som berör SAS och även Nordea, som med hänvisning till resolutionsavgiften sagt att de har för avsikt att kanske lämna Sverige.

Regeringen menar att man bedriver en aktiv näringspolitik. Tyvärr verkar det betyda att man aktivt driver näringslivet ut ur landet. Detta är naturligtvis ett stort problem, och skatter spelar en betydande roll när företagen bestämmer var de ska förlägga sin produktion och sina investeringar. Att försöka behålla och attrahera företag är något många länder strävar efter. Tyvärr verkar inte detta vara regeringens nuvarande linje, åtminstone inte om man tittar på just skattepolitiken.

När det gäller småföretagen är 3:12-reglerna mycket avgörande. Detta nämns ofta i samband med entreprenörsbeskattningen. Regeringens förslag på detta område påverkar i princip alla småföretag. Regeringen vill höja skatten för alla fåmansföretag som påverkas av utredningen. Det kommer alltså att bli mindre ekonomiskt lönsamt att ta risken att gå från ett jobb till att starta ett företag.

Detta är väldigt märkligt i ett läge där vi vet att fyra av fem jobb skapas just i småföretagen. Då väljer regeringen att lägga fram ett förslag som slår mot småföretagen och ökar deras skatter. Vi behöver ett bättre företagsklimat och fler företag som kan och vill anställa. Företagen ska uppskattas, inte straffbeskattas.

Det finns en konkurrenskraftsutredning, som har jämfört hur konkurrenskraftig jordbruksnäringen är i förhållande till andra länder. I direktiven för denna utredning har man av någon anledning valt att säga att den absolut inte ska titta på skattefrågorna, utan bara på andra frågor. Detta är konstigt eftersom utredningen i sig konstaterar att beskattningen är en faktor som i hög grad påverkar konkurrenssituationen. Detta gäller inte bara lantbrukare, utan man väljer att bortse från skattens påverkan på konkurrenskraften i väldigt många fall.

Närings- och innovationsministern nämnde exportstrategin, och den är tyvärr helt befriad från ett skatteperspektiv; där finns inget resonemang om detta. Inte heller Entreprenörskapsutredningen hade enligt sina direktiv möjlighet att titta på några skatteförslag.

Betänkandet från Företagsskattekommittén, som tillsattes under alliansregeringen, har nu presenterats. Där föreslås faktiskt sänkt bolagsskatt. Men den utredningen har regeringen begravt under alla betänkanden som föreslår höjd skatt: flygskatt, kilometerskatt, kemikalieskatt, entreprenörs-skatt med mera.

Jag nämnde ju Nordea, som valde att gå ut med beskedet att man eventuellt ska lämna Sverige om resolutionsavgiften blir verklighet. Detta välkomnade finansministern. Jag hoppas att närings- och innovationsministern inte välkomnar det beslutet. SAS, som ju är delvis statligt ägt, har också bestämt sig för detta.

Då undrar jag: När ska man från regeringens sida även se detta verktyg, skattepolitiken, som viktigt för konkurrenskraften?

Anf. 49 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Om vi börjar med SAS, som var grunden för denna interpellation, är jag lite fundersam. Vad är Moderaternas linje när det gäller skatter och avgifter för till exempel SAS? Råder det en sund europeisk konkurrens på flygmarknaden i dag, där flera bolag rundar villkorsregler och kollektivavtal, där lågprisbolag som flyger in från kontinenter där man helt dumpar priserna gör att väldigt få av bolagen i Europa över huvud taget är lönsamma och där villkoren pressas på marknaden? Har Moderaterna en uppfattning om detta? Är det en bra marknad? Är det sjyst konkurrens?

Vi kan jämföra med transportsektorn i Sverige. Vi har haft uppfattningen att den underbudskonkurrens som har rått i transportsektorn har lett till att en väldigt stor del av åkerinäringen i Sverige har flaggats ut. Det har inte varit sjyst konkurrens. De regler som finns har inte följts, och reglerna har varit oklara så att folk har kunnat utnyttja systemen.

Detta har vi försökt strama upp så att vi också får en rättvis konkurrens. Det är något vi från svensk sida driver på europeisk nivå. I flygstrategin ingår att vi både i EU och i ICAO, den internationella civila luftfartsorganisationen, ska driva de här frågorna om sjyst konkurrens i flygbranschen, också för att vara säkra på att trafiksäkerheten i flyget håller en hög nivå.

Det vore spännande att höra om Moderaterna välkomnar detta system i Europa. Har vi en bra situation i flygbranschen i Europa? Någon gång måste man ge besked också i den frågan.

Anf. 50 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Den här interpellationen handlar bland annat om SAS. Den handlar också om Nordea och flera andra företag som har valt att flytta ut. Det är den samlade utflyttningen som är det stora problemet.

Vi moderater ser att vi behöver göra något åt Företagsskattekommiténs betänkande, som regeringen har ruvat på ganska länge nu. Vad händer där? Där föreslås ju bland annat sänkt bolagsskatt. Det är en sak som påverkar alla bolag, även ett bolag som SAS.

Regeringen föreslår en flygskatt. Det är fel väg att gå. Det påverkar SAS, och inte bara SAS. Exportstrategin är tydlig: Man vill ha fler direktlinjer till Sverige. Jag delar den visionen. Jag tror att det är mycket bra. Det är flera bedömare som menar att en av de viktigaste faktorerna när det gäller att få fler huvudkontor till Sverige är att vi har bra flygförbindelser. Att då i det läget genom flygskatten pressa ut flyglinjer från landet kan inte vara rätt för SAS och inte heller för andra bolag.

När det gäller åkerinäringen föreslår regeringen en kilometerskatt, eller man har åtminstone ett resonemang om det – vi får väl se om det kommer någon kilometerskatt eller inte, men det verkar hur som helst komma något liknande.

Mitt och Moderaternas besked är att företag ska flytta till Sverige, inte från Sverige. Då krävs ett företagsklimat som är attraktivt.

Vi kan se på World Economic Forums konkurrensindex. Där har Sverige tagit positioner generellt sett, och jag välkomnar det. Jag tycker att det är mycket bra och glädjande. Men på några delområden har vi halkat efter rejält.

I senaste rankningen tappade Sverige 26 platser och ligger nu i botten, på plats 120 bland 138 länder, när det gäller skatter som stimulerar till arbete. I det läget har regeringen redan höjt skatterna på företagande och jobb med 40 miljarder, och man har aviserat ytterligare höjningar med bortåt 20 miljarder. Detta blir extra problematiskt för alla de människor som lever i utanförskap.

I regeringens budgetproposition nämns att det är 980 000 människor som lever i utanförskap. Många av dem kan komma tillbaka till arbete med rätt politik. Men vi vet att fyra av fem jobb skapas i småföretagen. Att då öka beskattningen och göra det svårare och minska drivkrafterna till arbete och entreprenörskap är helt fel väg att gå.

Varför tar närings- och innovationsministern inte intryck av World Economic Forums rekommendationer, som går ut på att se över skatterna och förändra drivkrafterna till arbete genom skatter?

Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL

DAMBERG (S):

Herr talman! Jag noterar att svaret på frågan om SAS var att Moderaterna inte hade något att säga om social dumpning i den här frågan heller. Det är ganska symtomatiskt att ni aldrig har något att säga om rättvis konkurrens och sjysta villkor vare sig på arbetsmarknaden i Sverige eller i flygbranschen i Europa. Därför valde jag att ta fasta på vad interpellanten skrev om just SAS. Vi driver en politik för sjysta villkor både här hemma och i Europa.

Är det då så att företag flyttar ut i massiv skala från Sverige, eller är det så att investeringarna in till Sverige ökar? Låt oss titta på statistiken. Förra månaden rapporterade Kommerskollegium att utländska direktinvesteringar fortsätter att flöda in till Sverige. År 2016 ökade flödet från 52 miljarder till 168 miljarder kronor. Det är enorma investeringar som kommer till Sverige.

Vi har sett en del exempel på detta i medierna, oavsett om det handlar om datacenter som etableras eller om industriföretag som väljer att bygga ut. Faktum är att industrisektorn inte har gjort så här stora investeringar sedan finanskrisen. Både internationellt kapital och näringslivet i Sverige verkar tro ofantligt mycket mer på Sveriges utveckling än vad Moderaterna gör.

Vi har gått från en situation då vi hade väldigt stora underskott i den offentliga sektorn, vilket skapade en osäkerhet om den ekonomiska politiken. Att vi nu har tagit oss till en situation med överskott i den offentliga sektorn, där vi har råd att göra ökade investeringar, är också en av förkla-

ringarna till att stabiliteten i svensk ekonomi värderas ännu högre i internationella rankningar. Och det är få saker som ger så mycket trygghet när det gäller investeringar som att det är ordning och reda i statens ekonomi och att man därmed har möjlighet att göra ökade investeringar.

Beviset för om man gör rätt eller fel i ekonomisk politik handlar i mycket om hur det går och om vilken effekt man får av den förda politiken. Jag kan konstatera att det är 150 000 fler människor som går till jobbet. 96 000 av dem är i privat sektor. I det här sammanhanget är det också viktigt att man förmår att hålla ihop samhället. Vi var inne på detta i den förra interpellationsdebatten.

Ja, vi har föreslagit några skattechöjningar för dem med absolut högst inkomster i Sverige. De får betala lite mer. Men vi sänker skatten för de pensionärer som har jobbat ett helt liv. Vi sänker också skatten för de företagare som väljer att anställa sin första person. Det är en riktad skattesänkning till just växande företag. Om bara några tiotusental av de 300 000 företag som berörs av detta skulle våga göra sin första anställning skulle det ha stor betydelse för sysselsättning och arbetslöshet runt om i Sverige.

När man jobbar med skattepolitik gäller det att rikta sina insatser till det som ger mest nytta. Jag ska inte gå in så långt på skattepolitik nu eftersom jag bara har 56 sekunder kvar. Men man kan konstatera att den förra regeringen lade väldigt mycket pengar på sänkta arbetsgivaravgifter för unga – 16 miljarder kronor om året. I dag är detta som bortblåst i era motioner till riksdagen. Varför det? Därför att det inte fungerade. Det kostade väldigt mycket pengar, men det gav ingen utdelning. Nu har vi tagit bort detta och sett till att pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten, så att vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år.

Man måste också våga prioritera resurser i statens ekonomi och göra det som ger mest pang för pengarna.

Anf. 52 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! När SAS meddelade sitt beslut sa man att syftet var att sänka kostnaderna för arbetsgivaravgifter och skatter. Att SAS flyttar ut eller skapar hubbar någon annanstans, på vilket sätt förbättrar det arbetsvillkoren? Jag ser inte det.

Sedan tog ministern upp investeringar till Sverige. Det är alldeles korrekt att investeringar kommer till Sverige, och det är mycket glädjande. Men fortfarande är utflödet större än inflödet. Att det är ett inflöde i en högkonjunktur är mycket bra. Vi är säkert båda lyckliga över det, och jag hoppas att inflödet fortsätter.

Regeringens politik på området är att man gör en del insatser, men man tar samtidigt tillbaka tiofalt. Det man satsar tar man igen tiofalt genom skattechöjningar.

För mig är varje enskild företagare en hjälte. Det är någon som tror på en idé, som utvecklar den och genom sin kraft och sitt engagemang väljer att riskera en hel del för att skapa försörjning för sig själv och kanske till och med för andra. Arbetslinjen börjar ju i företagen. Det är genom företagsamhet och genom nya och växande företag som fler får anställning. Fler får sysselsättning, och fler kan känna en verklig trygghet.

Det är här skiljelinjen går i företagarpolitiken. Antingen vill man underlätta för företagen – man ser över regelverk och regelkrångel och justerar skatter så att man ökar drivkrafterna för företagande – eller så lägger man fram förslag där företagen begränsas och företagande försvåras. Jag tror att vi måste öka tempot, både i regelförenklingen, som var uppe i den förra debatten, och när det gäller att förändra regeringens skattepolitik, där man ger en krona men tar tillbaka tio. Så kan det inte funka.

Jag vill avslutningsvis tacka för debatten.

Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för debatten. Jag tror inte att detta är vår sista debatt om näringspolitik och jobbpolitik. Det bör inte vara den sista i alla fall, för det är en viktig fråga.

Sverige är inne i ett bra konjunkturläge – det är sant. Det vi nu måste diskutera i Sverige är: Hur håller vi uppe den tillväxttakten? Vad riskerar att bromsa tillväxten? Då tror jag att Moderaternas investeringsbroms – med neddragningar när det gäller bostadsbyggande, underhåll i infrastruktur och frågor som handlar om hur vi långsiktigt ska klara vår internationella konkurrenskraft, inte minst kopplat till internationalisering och export – är fel väg att gå.

Jag tror att det är viktigare att satsa på kompetensförsörjning med ett kunskapslyft, som vi har inlett och som betyder jättemycket för företag runt om i Sverige. Jag tror att det är viktigt att bostäder fortsätter att byggas i en hög takt, kontinuerligt över många års tid. Jag tror att infrastruktur – även bredbandsutbyggnad – är helt nödvändig för företagens möjlighet att fortsätta expandera.

Sedan behöver vi också en näringspolitik som tittar på finansiering, export och möjligheten för företag att växa. Det gäller första fasen, personaloptioner men också lånefinansiering. Det handlar också om frågor om betaltider för företag. De ska veta att de får betalt i tid för det de gör. Men jag vill också säga att frågorna om investeringsfrämjande, om Testbädd Sverige och om samverkan kring hur vi ska möta framtiden med innovation och digitalisering är viktiga frågor, inte bara för varumärket Sverige utan också för nästa generations exportframgångar.

Detta kommer vi att fortsätta att jobba med i regeringen, gärna i brett samförstånd, men då måste man våga bedriva en ekonomisk politik som leder till överskott, inte underskott, och ökade investeringar i samhällsekonomin.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2016/17:181 Statligt ägda bolag i omvandling

§ 11 Anmälan om interpellationer

Prot. 2016/17:98

21 april

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 april

2016/17:456 Ålfiske som kulturarv

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:457 Natura 2000 på norra Gotland

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:458 Köp av levande djur

av *Mats Green* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:459 Åtgärder för att förhindra tågkapningar

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:460 Hjälp och stöd till civila veteraner

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:461 Utbetalning av assistansersättning

av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:462 Efterlevnaden av svaveldirektivet

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 april

2016/17:1246 Datum för däckbyte

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1247 Givarkonferens för Jemen

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1248 Småskalig vattenkraft

av *Sofia Fölster* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1249 Undernärda äldre

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1250 Tandläkarbrist och snabbspår

av *Amir Adan* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2016/17:98
21 april

2016/17:1251 Sveriges beredskapslagstiftning
av *Jan R Andersson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1252 Konsekvenser av digitaliseringen

av *Anette Åkesson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:1253 Den EU-rättsliga dataskyddsregleringen och åtelkameror

av *Erik Ottoson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1254 En tullstation på E16

av *Pål Jonson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 20 april

2016/17:1216 Ansvarsfördelningen enligt socialtjänstlagen

av *Ellen Juntti* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.41.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 8 anf. 40 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Svar på interpellation 2016/17:431 om jämställdhet i förorten	1
Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	1
Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M)	2
Anf. 3 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	3
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M)	5
Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (S)	6
Anf. 6 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	6
Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M)	7
Anf. 8 EVA-LENA JANSSON (S)	8
Anf. 9 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	9
§ 4 Svar på interpellation 2016/17:407 om åtgärder mot subversiv kriminell verksamhet.....	9
Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	9
Anf. 11 JEFF AHL (SD)	10
Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	11
Anf. 13 JEFF AHL (SD)	12
Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	12
Anf. 15 JEFF AHL (SD)	13
Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	14
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:435 om polisavhopp och rekrytering.....	14
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	14
Anf. 18 ROGER HADDAD (L)	15
Anf. 19 CARL SCHLYTER (MP)	16
Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	17
Anf. 21 ROGER HADDAD (L)	18
Anf. 22 CARL SCHLYTER (MP)	19
Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	19
Anf. 24 ROGER HADDAD (L)	20
Anf. 25 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	21
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:416 om självkörande bilar	21
Anf. 26 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	21
Anf. 27 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	22
Anf. 28 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	23
Anf. 29 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	24
Anf. 30 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	25
Anf. 31 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	26
Anf. 32 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	26
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:421 om regeringens konsumentpolitiska inriktning.....	27
Anf. 33 Statsrådet PER BOLUND (MP)	27
Anf. 34 JESSIKA ROSWALL (M)	28
Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP)	29
Anf. 36 JESSIKA ROSWALL (M)	30

Anf. 37 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	31
Anf. 38 JESSIKA ROSWALL (M).....	33
Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	33
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:419 om regelkrångel för företag.....	34
Anf. 40 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	34
Anf. 41 SOFIA FÖLSTER (M).....	35
Anf. 42 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	36
Anf. 43 SOFIA FÖLSTER (M).....	37
Anf. 44 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	38
Anf. 45 SOFIA FÖLSTER (M).....	39
Anf. 46 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	40
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:451 om SAS flytt av verksamhet utomlands	41
Anf. 47 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	41
Anf. 48 JÖRGEN WARBORN (M).....	42
Anf. 49 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
Anf. 50 JÖRGEN WARBORN (M).....	43
Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	44
Anf. 52 JÖRGEN WARBORN (M).....	45
Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	46
§ 10 Bordläggning.....	46
§ 11 Anmälan om interpellationer	47
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	47
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	48
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.41.	48